

Številka 0070-4/2012

Ljubljana, dne 5. oktobra 2012

EVA 2012-2611-0008

GENERALNI SEKRETARIAT
VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN in 8/12) je Vlada Republike Slovenije na ..... seji dne ..... sprejela naslednji

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti ter ga pošilja v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.

dr. Božo Predalič
GENERALNI SEKRETAR

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije.

2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Ana Vodičar, generalna direktorica Direktorata za družino
- mag. Petra Hribar Habjan, sekretarka

2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:

- mag. Andrej Vizjak, minister za delo, družino in socialne zadeve,
- Patricia Čular, državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve
- mag. Ana Vodičar, generalna direktorica Direktorata za družino

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:	DA
4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:	
/	
4.b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:	
Predlagamo, da se zakon obravnava na pristojnem vladnem odboru dne 9. oktobra 2012, saj je predlog zakona medresorsko usklajen, saj je bil predlog zakona skladno z rednimi poslovnimi roki že dvakrat uvrščen na sejo matičnega odbora.	
5. Kratek povzetek gradiva	
<p>V noveli se predlaga sprememba izraza »rejenec« z izrazom »otrok«, s čemer se v skladu s stališči stroke, otroka kot osebo postavlja v ospredje. S predlaganimi spremembami se natančneje opredelijo pogoji za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Dodan je nov pogoj, da rejnik ne more biti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali oseba, ki živi s takšno osebo. Opredeljeni so tudi pogoji za izdajo izrednega dovoljenja ter pogoji za ukinitvev oziroma odvzem dovoljenja. Dopolnjujejo se tudi določbe glede normativa pri izvajanju rejniške dejavnosti kot poklic in smiselno širijo določbe glede osnovnih dolžnosti osebe, ki izvaja rejniško dejavnost (dodaja se novo pooblastilo za sprejemanje odločitev, ki so v zvezi z otrokovim vsakdanjim življenjem). Na področju izobraževanja oseb, ki izvajajo rejniško dejavnost se povečuje se število ur obveznega usposabljanja ter dodaja možnost, da si oseba sama izbere vsebine pri drugem izvajalcu, ki so povezane z izvajanjem rejništva za konkretnega otroka. S predlogom novele se omejuje dolžina bivanja otroka v rejniški družini do najdalj 26. leta tudi v primerih, ko polnoletni ostane v rejniški družini zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju; po tej starosti je namreč potrebno osebi zagotoviti drugo obliko varstva. Zaradi nadaljnega lažjega izvajanja rejniške dejavnosti se predlagajo tudi spremembe glede prenehanja rejniške pogodbe iz razloga odpovedi in razveze.</p>	
S predlogom se spreminjajo nekatere vsebine rejnine, in sicer:	
<ul style="list-style-type: none"> - enkratni prejemek ob namestitvi otroka (če center za socialno delo oceni, da je ob namestitvi potreben dodatni nakup oblačil in opreme) ter ukinitvev možnosti dviga višine materialnih stroškov (v višini 25% materialnih stroškov) iz razloga namestitve otroka, ki po sedanjih ureditvi ni posebej časovno omejena; - dvig višine materialnih stroškov, in sicer iz 272,74 EUR na 291,27 EUR (v skladu z novelirano prehrabeno košarico); - uvedba znižanja oskrbnine, če ima otrok svoje redne prihodke, in sicer v dveh višinah (za 25 ali 50% materialnih stroškov) - oskrbnina se zniža v primeru, če ima otrok svoje redne prihodke (npr. preživnino, družinsko pokojnino), odvisno od višine le teh za 25 ali 50% materialnih stroškov - določitev zvišanja oskrbnine za 25% osnovne višine materialnih stroškov, če je otrok nameščen v zavod in v vikend rejništvo ter nima preživnine ali družinske pokojnine; - uskladitev ureditve oskrbnine, ki jo po veljavni ureditvi sestavljajo sredstva za materialne stroške in denarni prejemek v višini otroškega dodatka, določenega za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka, z novo ureditvijo otroškega dodatka v ZUPJS. 	
<p>Predmetno gradivo je glede na že posredovano spremenjeno v 8. členu predloga zakona, in sicer se obdobje, v katerem rejnik nima nameščenega otroka, zaradi katerega se odvzame dovoljenje, skrajša iz deset na pet let.</p>	
6. Presoja posledic	

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	DA
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, - na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR /samo, če izbere DA pod točko 6a)/		

I. Ocena finančnih posledic				
	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva				
II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz naslednjih PP:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki			Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR				
/samo, če izbere NE pod točko 6a)/				
Kratka obrazložitev: Gradivo nima finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.				
8. Predstavitev sodelovanja javnosti				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja				DA

Datum objave: 15. 6. 2012

V razpravo so bili vključeni:

- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije,
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
- Rejniško društvo Slovenije,
- Združenje MOČ za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših.

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije,
- Rejniško društvo Slovenije,
- Združenje MOČ za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših,
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
- Darinka Židov iz Maribora,
- Irena Ilešič Čujovič iz Kranja

Upoštevani so bili:

Mnenje Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije je bilo delno upoštevano. Upoštevana je bila pripomba glede ureditve pooblastila rejnika v postopku izdaje osebne izkaznice ter tudi predlog po določitvi krajšega roka za odvzem dovoljenja iz 10 na 5 let. Ni pa bil upoštevan predlog, da se naj uredi možnost izdaje potnega lista, saj za prehod državne meje znotraj EU zadošča osebna izkaznica, za potovanje zunaj tega območja pa je potrebno soglasje staršev ali odločitev pristojnega organa. Ni bil upoštevan predlog, da se določi izjema glede spremembe krajevne pristojnosti centra za socialno delo zaradi pogoste selitve staršev, glede na to, da se za določitev krajevne pristojnosti uporabljajo splošna pravila iz zakona, ki ureja socialno varstvo. Upoštevan tudi ni bil predlog za večjo fleksibilnost usposabljanja, saj se s predlagano ureditvijo določa več različnih možnosti usposabljanja, poleg tega so predvideni tudi mobilni strokovni timi z namenom nudenja strokovne podpore pri izvajanju rejniške dejavnosti. Glede znižanja oskrbnine ni bil upoštevan predlog, da se ta zniža za 70% otrokovih rednih prihodkov, saj bi to pomenilo tudi znižanje denarnega prejemka v višini otroškega dodatka, kar pa ni namen določbe.

Predlogi Rejniškega društva Slovenije niso bili upoštevani, in sicer ni bil upoštevan predlog, da naj bodo materialni stroški in nagrada rejnikov višji. Sredstva za materialne stroške so izračunana na enak način kot minimalni življenjski stroški, s tem da so tu upoštevali povprečni in ne minimalni življenjski stroški. V skladu z javno finančno situacijo je edini možen dvig višine materialnih stroškov v dveh delih. Poleg tega se z novelo uvaja tudi višji prejemek ob namestitvi otroka (trenutno je bilo za ta namen možen le dvig materialnih stroškov za 25%). Ravno tako ni bil upoštevan predlog, da se sredstva od preživnine zbirajo na poseben otrokov račun in bi bila podlaga za osamosvajanje, glede na namen preživnine in tudi družinske pokojnine. Za namen osamosvajanja so predvidene prehodne oblike namestitve, kot tudi druge pravice na področju socialnega varstva.

Mnenje Združenja MOČ ni bilo upoštevano. Ni bil sprejet predlog, da se tudi pri rejništvu uporabljajo standardi in normativi, kot so določeni npr. v vzgoji in izobraževanju, glede na to, da normativna ureditev izvajanja rejniške dejavnosti izhaja iz dejstva, da se ta ne izvaja v obliki zavoda temveč v družini. Ravno tako ni bilo upoštevano mnenje, da je nesmiselno postopno izplačevanje izplačil iz naslova rejnine v roku dveh let glede javno finančno situacijo.

Mnenje Darinke Židov iz Maribora glede višine rejnine ni bilo upoštevano iz razloga, navedenega v prejšnjem odstavku. Ravno tako ni bilo upoštevano mnenje Irene Ilešič Čujovič glede možnosti rejnika, da zaprosi za potni list otroka, iz razlogov, navedenih v prvem odstavku.

Pripombe Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so bile v celoti upoštevane. Pripombe so se nanašale na poglavje o zbirkah podatkov, in sicer z vsebinsko dopolnitvijo vrste podatkov, ki jih bo zavod posredoval na zahtevo centra za socialno delo.

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja, kar je razvidno v predlogu predpisa.

9. Predstavitev medresorskega usklajevanja

/Gradivo je bilo poslano v medresorsko usklajevanje:

- vsem ministrstvom,
- Službi vlade za zakonodajo
- Informacijskemu pooblaščenču
- Varuhu človekovih pravic

Upoštevane so bile vse pripombe ministrstev, razen MNZ da se za otroka uredi možnost izdaje potnega lista, saj za prehod državne meje znotraj EU zadošča osebna izkaznica, za potovanje zunaj tega območja pa je potrebno soglasje staršev ali odločitev pristojnega organa.

Upoštevani so bil vsi predlogi Informacijskega pooblaščenca. V predlogu zakona je dodatno opredeljen namen, zaradi katerega se vodijo zbirke podatkov, poleg tega je za vsako od zbirk podatkov določen nabor tistih podatkov, ki so v posamezni zbirki potrebni.

Upoštevan je bil predlog Varuha človekovih pravic o dopolnitvi zakonske določbe z novim pogojem, da rejnik ne more biti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali oseba, ki živi s takšno osebo. Ni pa bilo upoštevano mnenje, da predviden obseg usposabljanja ni zadosten, glede na to, da se pozornost posveča večji fleksibilnosti usposabljanja, s čemer rejnik dobi tista specifična znanja, ki jih v posameznem konkretnem primeru potrebuje v zvezi z otrokom. Ravno tako ni bila upoštevana pripomba, da bi bilo potrebno jasneje definirati položaj rejnika v razmerju do otroka, glede na to, da je rejnik izvajalec ene od oblik socialno varstvene storitve in kot tak ni otrokov zakoniti zastopnik.

Datum pošiljanja: 12. junij 2012

/Gradivo je usklajeno:	v celoti
	Bistvena odprta vprašanja: - .../
	Priložiti mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno/

10. Gradivo je lektorirano

NE

11. Zahteva predlagatelja za

a)	obravnava neusklajenega gradiva	NE
b)	za nujnost obravnave	NE
c)	obravnava gradiva brez sodelovanja javnosti	NE

12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti

DA

13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade

DA

14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. ... z dne ...

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti ni vsebina koalicijske pogodbe.

Mag. Andrej Vizjak
MINISTER

PRILOGA:

- predlog sklepa
- mnenje SVZ
- jedro gradiva

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN in 8/12) je Vlada Republike Slovenije na ..... seji dne ..... sprejela naslednji

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti ter ga pošilja v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku.

dr. Božo Predalič
GENERALNI SEKRETAR

Sklep prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije.

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

- Ocena stanja na področju urejanja

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – Odl. US, 114/06 - ZUTPG, 71/08 - ZUTPG-a, v nadaljevanju ZIRD) je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na seji dne 27. 11. 2002 in je začel veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu RS, to je dne 2. 1. 2003. Osnovno načelo ZIRD je bilo zagotoviti kvalitetno izvajanje rejniške dejavnosti s sistemsko ureditvijo. ZIRD vsebinsko ni posegel v sam institut rejništva, določenega v Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo 1, 101/07 – Odl. US, 122/07 – Odl. US; v nadaljevanju ZZZDR), pač pa je uredil samo izvajanje dejavnosti. Tako so bili prvič zakonsko urejeni pogoji, ki jih mora izpolnjevati rejnik, postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, pogoji in postopek za izvajanje rejniške dejavnosti kot edini poklic, določeni so bili normativi za izvajanje rejniške dejavnosti, opredeljene dolžnosti rejnikov in naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti, urejeno financiranje rejniške dejavnosti ter še nekatera druga vprašanja, vezana na izvajanje zakona. Po sprejetju ZIRD je bil prvič tudi vzpostavljen enotni informacijski sistem za sklop rejništvo ter s tem tudi informacijsko podprto izdajanje rejniških pogodb in aneksov, izplačevanje rejnin in prispevkov za socialno varnost, izdajanje dovoljenj, vodenje evidenc ter na ta način spremljanje dejavnosti.

Na podlagi spremljanja izvajanja ZIRD so se v praksi pokazale določene pomanjkljivosti, zato je bila januarja 2011 imenovana delovna skupina, v kateri so sodelovali poleg predstavnikov resornega ministrstva tudi rejniki, predstavniki centrov za socialno delo, Fakultete za socialno delo, Inštituta za ekonomska raziskovanja, Skupnosti centrov za socialno delo in nevladne organizacije (Rejniško društvo Slovenije). Naloga delovne skupine je bila pregled in ocena obstoječe ureditve rejniške dejavnosti in priprava predloga potrebnih sistemskih sprememb na področju izvajanja rejniške dejavnosti s ciljem nadgradnje in izboljšave obstoječe ureditve. Pripravljene spremembe zakona temeljijo na ugotovitvah delovne skupine, raziskave Inštituta RS za socialno varstvo, spremljanja izvajanja zakona s strani ministrstva in centrov za socialno delo, pripomb in predlogov rejnikov, strokovnih delavcev na centrih za socialno delo, nevladnih organizacij in druge zainteresirane javnosti.

- Navedba predpisov, ki urejajo to področje

Institut rejništva sistemsko ureja ZZZDR. Izvajanje rejniške dejavnosti ureja ZIRD, ki je predmet novele.

- Podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa

Trenutno imamo v Republiki Sloveniji 772 oseb, ki imajo dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, od tega jih 120 izvaja to dejavnost kot poklic. Trenutno ima 651 oseb nameščene otroke in 121 oseb otrok nima nameščenih. Skupaj je v rejniške družine nameščenih 1088 otrok.¹

- **Poglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja**

Po uveljavitvi zakona so se v praksi pokazale nekatere pomanjkljivosti ureditve, ki terjajo vsebinske ter tudi samo redakcijske spremembe in dopolnitve sistema izvajanja rejniške dejavnosti. Predlagatelj meni, da je smiselno spremeniti izraz »rejenec« v izraz »otrok«. Pri tem se izhaja predvsem iz stališča strokovnjakov, da je izraz »rejenec« preživet, ter da ga je potrebno namestiti z izrazom, ki otroka kot osebo postavlja v ospredje, zato je edina smiselna nadomestitev z besedo »otrok«.

S predlaganimi spremembami se natančneje in sistematično urejajo nekatera vprašanja, ki se nanašajo na samo izvajanje rejniške dejavnosti in so se od sprejetja ZIRD v praksi pokazala kot pomanjkljiva. Gre za natančnejšo opredelitev pogojev za pridobitev dovoljenja (predvsem iz vidika posebnih okoliščin, ki terjajo izdajo izrednega dovoljenja), ukinitvev oziroma odvzema dovoljenja, dopolnjujejo se določbe glede normativa in se smiselno širijo določbe glede osnovnih dolžnosti rejnika.

Praksa je pokazala, da so potrebne tudi spremembe na področju izobraževanja rejnikov, predvsem iz vidika fleksibilnosti (možnost, da si rejnik sam izbere vsebine pri drugem izvajalcu, ki so povezane z izvajanjem rejništva za konkretnega otroka) in kontinuitete (obvezno najmanj enkrat letno usposabljanje). Poleg tega sedanja ureditev nekoliko pomanjkljivo ureja podaljšanje bivanja v rejniški družini po doseženi polnoletnosti, glede na dejstvo, da je rejništvo oblika varstva, namenjena otrokom. Zato se s predlogom omejuje dolžino bivanja do najdalj 26. leta tudi v primerih, ko polnoletni ostane v rejniški družini zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju. Zaradi nadaljnjega lažjega izvajanja rejniške dejavnosti se predlagajo tudi spremembe glede prenehanja rejniške pogodbe iz razloga odpovedi in razveze.

Z zakonom se nekoliko spreminja tudi vsebina rejnine. Pri tem je predlagatelj upošteval tudi priporočilo Računskega sodišča RS v revizijskem poročilu v letu 2011, ki se nanaša na obračun in izplačilo transferjev za izvajanje rejništva. V predlogu se dodatno uvaja tudi enkratni prejemek ob namestitvi otroka ter ukinja možnost dviga višine materialnih stroškov iz razloga namestitve otroka, ki po sedanji ureditvi ni posebej časovno omejena. V skladu z novelirano prehrambeno košarico se dviguje višina materialnih stroškov ter uvaja znižanje oskrbnine, če ima otrok svoje redne prihodke, in sicer v dveh višinah (sedanja ureditev določa samo v eni višini).

- **Na kakšen način so bili problemi ugotovljeni**

Predlagatelj spremlja izvajanje rejniške dejavnosti z vodenjem registra izvajanja rejniške dejavnosti in izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic preko informacijskega sistema, poleg tega je s strani centrov za socialno delo, ki so na podlagi ZIRD zadolženi za spremljanje izvajanja rejniške dejavnosti seznanjen s težavami v praksi.

- **Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja /**

- **Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja /**

---

¹ Podatki iz ISCS – sklop rejništvo za april 2012.

- **Odločbe Ustavnega sodišča, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev /**
- **Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev /**
- **Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi obstoječega predpisa**

V praksi izvajanja ZIRD so se pokazale določene pomanjkljivosti, zato je tudi na podlagi predloga delovne skupine (sodelovali so predstavniki resornega ministrstva, rejniki, predstavniki centrov za socialno delo, Fakultete za socialno delo, Inštituta za ekonomska raziskovanja, Skupnosti centrov za socialno delo in nevladne organizacije (Rejniško društvo Slovenije) pripravljena novela ZIRD s ciljem nadgradnje in izboljšave obstoječe ureditve.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2. 1 Cilji

Zaradi lažjega in transparentnejšega izvajanja rejniške dejavnosti so potrebne nekatere vsebinske, redakcijske ter tudi finančne spremembe in dopolnitve pravne ureditve izvajanja rejniške dejavnosti.

2. 2 Načela

Osnovno načelo predloga zakona je kvalitetno izvajanje rejniške dejavnosti, z zasledovanjem največje koristi otroka, ki potrebuje tovrstno namestitev. Le z zagotovitvijo ustrezne in kontinuirane usposobljenosti rejnikov, z zagotovitvijo primernih finančnih sredstev ter ustreznih pooblastil pri izvajanju, se lahko dosega kvalitetno rejništvo s ciljem nuditi otroku, njegovim potrebam čim bolj ustrezno obravnavo. Poleg tega je potrebna tudi dodatna preciznejša ureditev določb, ki se nanašajo na finančna vprašanja z namenom jasnejše določitve vsebine rejnine in njene višine.

2. 3 Poglavitne rešitve

S predlaganimi spremembami se zaradi dodatne zagotovitve ustrezne varnosti otrok dodaja dodaten zadržek za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, in sicer dovoljenja ne more pridobiti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali živi s takšno osebo. Poleg tega se natančneje in sistematično ureja izjema pri pridobitvi dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, kar bo olajšalo marsikatero ureditev namestitve otroka v izjemnih okoliščinah ter v prvi vrsti sledilo potrebam otroka (npr. zagotovitev namestitev v družino, ki je za otroka najprimernejša, vendar oseba ni otrokov sorodnik in ni kandidirala za izvajanje rejniške dejavnosti, ali npr. prenos dovoljenja v primeru smrti rejnika). Poleg sprememb glede pridobitve dovoljenja, je predlagana tudi sprememba glede možnosti odvzema dovoljenja, in sicer v primerih, ko center za socialno delo ugotovi, da rejnik ni več primeren za izvajanje rejniške dejavnosti (nekrivdni razlog). Nadalje se dopolnjujejo tudi določbe o normativu, z dodatno omejitvijo, da mora imeti rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic vsaj dva otroka hkrati nameščena 30 dni mesečno ter v primeru znižanega normativa vsaj enega za 30 dni mesečno. S predlogom zakona se krepí vloga rejnika v smislu večjih pooblastil, ki jih ima pri izvajanju rejniške dejavnosti. S tem se zagotavlja lažje neposredno izvajanje rejniške dejavnosti, predvsem vsakodnevnih aktivnosti. V ta namen se smiselno širijo določbe glede osnovnih dolžnosti rejnika, ki so sicer del roditeljske pravice. Ob tem pa se izrecno

določa, da ostanejo staršem in skrbniku tiste pravice in obveznosti, ki so združljive z namenom rejništva.

Veljavna ureditev določa obvezno usposabljanje, predpisano s strani ministra, in sicer pred pridobitvijo dovoljenja (v trajanju 10 do 12 ur), nato pa najmanj enkrat v petih letih v trajanju 20 do 25. S predlagano ureditvijo se povečuje število ur obveznega usposabljanja, in sicer se je rejnik dolžan poleg že predpisanega usposabljanja na državni ravni, udeležiti tudi enkrat letno usposabljanja, ki so ga že po veljavni ureditvi dolžni najmanj enkrat letno organizirati centri za socialno delo na območju, za katerega so krajevno pristojni (vendar se ga po veljavni zakonodaji rejniki niso dolžni udeležiti). Z namenom približanja usposabljanja konkretni vsebini izvajanja rejniške dejavnosti za določenega otroka, predlog zakona vsebuje tudi možnost, da se rejnik namesto usposabljanja, organiziranega s strani centra za socialno delo, udeleži drugega predavanja po lastni izbiri. S tem se rejnikom ponudi možnost sooblikovanja lastnega izobraževanja, glede na vsebine, za katere sam oceni, da bi mu bolj koristile. O udeležbi je rejnik pristojnemu centru za socialno delo dolžan predložiti potrdilo, ki ga vsebinsko pregleda in ga v primeru neustreznosti lahko tudi zavrne oziroma takšnega usposabljanja v okviru rejništva ne prizna.

S predlogom zakona se dodatno omejuje dolžino bivanja v rejniški družini po polnoletnosti, in sicer najdalj do 26. leta. Veljavna ureditev določa možnost podaljšanja veljavnosti rejniške pogodbe po polnoletnosti zaradi nadaljevanja šolanja, najdalj do dopolnjenega 26. leta ali če otrok zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje in delo. Podaljšanje bivanja iz tega razloga ni časovno omejeno, s predlaganimi spremembami pa je bivanje v rejniški družini v obeh primerih omejeno najdalj do 26. leta starosti. Po dopolnjeni starosti 26 let bo za te osebe mogoče urediti drugo obliko varstva (npr. družinski pomočnik ali skleniti pogodbo o varstvu v drugi družini). Varstvo odraslih oseb pravno sistemsko namreč ne sodi v okvir izvajanja rejniške dejavnosti, pri čemer je že bivanje v rejniški družini do 26. leta določeno kot izjema.

Predlog zakona tudi jasneje določa način prenehanja rejniške pogodbe iz razloga odpovedi ter razveze in določa, da rejniško pogodbo lahko center za socialno delo razveže z odločbo.

Nadalje se s predlogom zakona spreminja vsebina rejnine, predvsem iz razloga večje transparentnosti. Že sedanja ureditev določa možnost dviga zneska oskrbnine ob izrednih izdatkih za potrebe otroka v višini 25% materialnih stroškov, kar se je v praksi velikokrat pokazalo kot potrebno ob namestitvi otroka v rejniško družino. Namestitvev je kot razlog za zvišanje oskrbnine določen tudi v 29. členu Pravilnika o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, pri čemer pa ni določena dolžina trajanja morebitnega zvišanja. S predlaganimi spremembami se določa enkratni prejemek ob namestitvi otroka, ki je vezan na pravico do denarnega prejema za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, odvisno od tega, ali rejnik že razpolaga s potrebnimi oblačili, potrebščinami in opremo za otroka določene starosti. S predlogom se tudi dviguje višina materialnih stroškov iz sedanjih 272,74 EUR na 291,27 EUR, pri čemer se je uporabila novelirana prehrabena košarica (Gregorič in dr., 2009) usklajena na cene aprila 2011 in podatki o višini in strukturi porabe iz Ankete o porabi v gospodinjstvih (APG) 2006 (podatki za leto 2005, 2006 in 2007). Obenem se določa znižanje oskrbnine v primeru, če ima otrok svoje redne prihodke (npr. preživnino, družinsko pokojnino), in sicer odvisno od višine le teh za 25 ali 50% materialnih stroškov. Pri tem se dosledno želi upoštevati določbe družinske zakonodaje o preživninski obveznosti staršev, ki kljub temu, da je otrok nameščen v rejniško družino, ne preneha. Poleg tega se s predlogom ureditev oskrbnine (ki jo po veljavni ureditvi sestavljajo sredstva za materialne stroške in denarni prejemek v višini otroškega dodatka, določenega za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka), usklajuje z novo ureditvijo otroškega dodatka v Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/2010, 40/2011, v nadaljevanju ZUPJS).

Predlog zakona tudi redakcijsko sledi pravni ureditvi varstva osebnih podatkov z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo).

Predlagane spremembe zakona terjajo nekaj sprememb v podzakonskem predpisu, to je v Pravilniku o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03 in 78/08), katere bo sprejel minister v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja 30 dni. V javno razpravo so bili vključeni:

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Rejniško društvo Slovenije ter Združenje MOČ za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših. Pri pripravi predloga so bila upoštevana naslednja mnenja:

- mnenje Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije je bilo delno upoštevano (upoštevana je bila pripomba glede ureditve pooblastila rejnika v postopku izdaje osebne izkaznice ter predlog po določitvi krajšega roka za odvzem dovoljenja iz 10 na 5 let); ni pa bil upoštevan predlog, da se naj uredi možnost izdaje potnega lista, saj za prehod državne meje znotraj EU zadošča osebna izkaznica, za potovanje zunaj tega območja pa je potrebno soglasje staršev ali odločitev pristojnega organa; ni bil upoštevan predlog, da se določi izjema glede spremembe krajevne pristojnosti centra za socialno delo zaradi pogoste selitve staršev, glede na to, da se za določitev krajevne pristojnosti uporabljajo splošna pravila iz zakona, ki ureja socialno varstvo; ni bil upoštevan predlog za večjo fleksibilnost usposabljanja, glede znižanja oskrbnine ni bil upoštevan predlog, da se ta zniža za 70% otrokovih rednih prihodkov, saj bi to pomenilo tudi znižanje denarnega prejemka v višini otroškega dodatka, kar pa ni namen določbe);

- predlogi Rejniškega društva Slovenije niso bili upoštevani (ni bil upoštevan predlog, da naj bodo materialni stroški in nagrada rejnikov višji; ravno tako ni bil upoštevan predlog, da se sredstva od preživnine zbirajo na poseben otrokov račun in bi bila podlaga za osamosvajanje, glede na namen preživnine in tudi družinske pokojnine);

- mnenje Združenja MOČ ni bilo upoštevano (ni bil sprejet predlog, da se tudi pri rejništvu uporabljajo standardi in normativi, kot so določeni npr. v vzgoji in izobraževanju; ravno tako ni bilo upoštevano mnenje, da je nesmiselno postopno izplačevanje izplačil iz naslova rejnine v roku dveh let glede javno finančno situacijo);

- mnenje Darinke Židov iz Maribora glede višine rejnine ni bilo upoštevano ravno tako ni bilo upoštevano mnenje Irene Ilešič Čujovič glede možnosti rejnika, da zaprosi za potni list otroka;

- pripombe Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so bile v celoti upoštevane.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona predvideva določene spremembe tudi v finančnem delu, in sicer na eni strani povečanje finančnih sredstev, na drugi strani prihranke, skupni izračun pa kaže, da predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun. Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

Predlog zakona prinaša omejitve glede najdaljšega možnega trajanja bivanja v rejniški družini, to je najdalj do 26. leta starosti otroka tudi v primerih, ko polnoletni ostane v rejniški družini zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju. Zaradi prenehanja rejniške pogodbe za te osebe, se iz tega naslova

predvideva prihranek na letni ravni. Trenutno je 17 takih oseb, ki so nameščene v rejniško družino in so starejše od 26 let (v starosti od 18 do 26 let je še 22 oseb), kar pomeni 81.385,55 evrov letnega prihranka.

Predlog zakona nekoliko spreminja vsebino rejnine. S predlogom se predlaga **enkratni prejemek ob namestitvi otroka**, in sicer v primerih, če center za socialno delo oceni, da je ob namestitvi otroka potreben dodatni nakup oblačil in opreme. Ob tem pa se ukinja možnost dviga višine materialnih stroškov (v višini 25% materialnih stroškov) iz razloga namestitve otroka, ki po sedANJI ureditvi ni posebej časovno omejen. Pri določitvi višine tega enkratnega prejema je bil upoštevan družinski prejemek, ki ga ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 10/08), katerega namen je po vsebini enak. Višina tega trenutno znaša 280,75 evrov. Povprečno je bilo v zadnjih petih letih v rejništvo na novo nameščenih 143 otrok na leto, kar pomeni 40.147,25 evrov na leto dodatnih sredstev, v primeru da bi bil rejnik za vsakega otroka, ki je na novo nameščen v rejniško družino upravičen do tega enkratnega prejema. Predlog zakona pa določa, da center za socialno delo v vsakem primeru posebej oceni, ali je tak dodatek potreben (glede na razpoložljivo opremo in potrebščine rejnika in otroka). V kolikor bi bili do tega prejema upravičeni rejniki za 80% na novo nameščenih otrok, to znaša 32.117,80 evrov na letni ravni.

V skladu z novelirano prehrabeno košarico **se dviguje višina materialnih stroškov**, in sicer iz 272,74 EUR na 291,27 EUR, kar pomeni povišanje za 18,53 evrov na otroka na mesec. Pri izračunu materialnih stroškov za otroka v rejniški družini je bila uporabljena novelirana prehrabena košarica (Gregorič in dr., 2009) usklajena na cene aprila 2011 in podatki o višini in strukturi porabe iz Ankete o porabi v gospodinjstvih (APG) 2006 (podatki za leto 2005, 2006 in 2007). Materialni stroški za otroka v rejniški družini so izračunani kot 40% povprečnih življenjskih stroškov odrasle osebe kot je bilo izhodišče tudi pri izračunu materialnih stroškov v letu 2001. Tako izračunana višina sredstev za materialne stroške za enega otroka v rejniški družini znaša 291,27 evrov. Glede na javno finančno situacijo, v kateri je Republika Slovenija ob obravnavanju tega predloga zakona, predlagatelj predlaga, da se materialni stroški dvignejo postopoma (po predlogu zakona se s 1. 1. 2013 materialni stroški dvignejo za 10,00 evrov, to je iz sedanjih 272,74 evrov na 282,74 evrov), preostanek pa s 1. 1. 2014. Trenutno je v sistemu 1115 aktivnih rejniških pogodb. V primeru, da bi višino materialnih stroškov takoj v celoti uskladili s prehrabeno košarico to pomeni 247.931,40 evrov dodatnih sredstev letno. Predlog zakona tako določa postopno zvišanje, in sicer s 1. 1. 2013 za 10,00 evrov, kar na letni ravni pomeni 133.800,00 evrov letno, s 1. 1. 2014 pa predlog zakona določa celotno povišanje.

S predlogom zakona se uvaja dodatno **znižanje oskrbnine**, če ima otrok svoje redne prihodke, in sicer v dveh višinah (za 25% ali 50% višine materialnih stroškov). Trenutno je znižanje možno za 25% materialnih stroškov, po predlogu zakona pa za 25 ali 50%, odvisno od višine otrokovih rednih prihodkov. Iz analize prejemkov oseb, ki so v rejništvu, opravljene v letu 2008, izhaja, da je imelo dobrih 50% otrok prejeme (družinske pokojnine, štipendije, preživnine, ostalo). Ob tem je potrebno upoštevati spremenjeno zakonodajo (ZUPJS), ko dijaki niso več upravičeni do štipendije, na drugi strani pa bolj dosledno izvajanje določb zakona, ki ureja preživninsko dolžnost staršev. Po trenutnih podatkih iz informacijskega sistema je rejnina v 201 primeru znižana za 25% materialnih stroškov. Če ima od teh polovica otrok takšne redne prihodke, da bi lahko imeli znižane materialne stroške za 50% (torej, ko so prejeme otroka višji od predlaganih 141 evrov mesečno), to pomeni 84.816,00 evrov prihranka na leto.

	POVEČANJE	PRIHRANEK
12. člen novele ZIRD (starostna omejitev na največ dopoljenih 26 let)		81.385,55 EUR/leto
16. člen novele ZIRD (enkratni prejemek ob namestitvi)	do 40.147,25 EUR/leto (80% = 32.117,80 EUR)	
17. člen novele ZIRD		

(uskrajena višina materialnih stroškov s prehrabeno košarico)	s 1. 1. 2013: 133.800,00 EUR/leto	
18. člen novele ZIRD (znižanje materialnih stroškov za 25% ali za 50%)		84.816,00 EUR/leto (če se mat. str. povišajo za 10,00 EUR)
SKUPAJ:	s 1. 1. 2013: 173.947,25 EUR (s 1. 1. 2013 ob upoštevanju 80%: 165.917,80 EUR)	s 1. 1. 2013: 166.201,55 EUR

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje predloga novele niso potrebna dodatna finančna sredstva.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prilagojenost / usklajenost s pravom Evropske unije

Glede predlaganih sprememb Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti uskladitev s pravnim redom Evropske unije ni potrebna, saj na ravni Evropske unije ni obvezujočih pravnih predpisov, ki bi od države članice zahtevali točno določeno pravno ureditev tega področja.

5.2. Prikaz pravne ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU²

ŠVEDSKA

Področje rejništva urejajo Zakon o socialnih storitvah (1980), Kodeks o starševstvu in skrbništvu, Zakon o zaščiti otrok in Smernice na nacionalni in lokalni ravni.

Začetek rejništva na Švedskem sega v 18. stoletje, kar pomeni, da gre za dolgo tradicijo. Vrste rejništva – glede na tip družine:

- nesorodstvene rejniške družine,
- sorodstvene rejniške družine (otrok je v sorodstvenem odnosu z rejniško družino),
- omrežne rejniške družine (otrok je nastanjen pri sosedih, prijateljih ipd. – iz socialnega omrežja biološke družine),
- rejniške družine, ki jih otrok že pozna (otrok je v rejništvu v družini, ki so mu jo socialne družine že predhodno dodelile za podporo v vsakodnevem življenju in zagotavljanju občasnega varstva),
- urgentne rejniške družine (rejniške družine, ki imajo koncesijo pri socialnih službah za zagotavljanje podpore v obliki občasnega varstva, varstva čez vikend ipd. in varstva v nujnih primerih).

Izvajanje rejniške dejavnosti sodi na lokalno raven in pod lokalne socialne službe, ki odobrijo izvajanje rejniške dejavnosti oz. izdajo dovoljenje na podlagi opravljenih pripravljalnih programov, zdravniškega potrdila in potrdila o nekaznovanju in na podlagi ustreznih materialnih, stanovanjskih in osebnostnih pogojev. Tudi področja izobraževanja rejnikov so prepuščena lokalnim skupnostim.

² Raziskava Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva, Inštitut RS za socialno varstvo, Ljubljana, april 2010.

Socialne službe v primeru suma ogroženosti otroka v življenjskem okolju, na podlagi pridobljenih informacij in potrebnih dokazov, svoje ugotovitve posredujejo sodišču. Le-to potem deluje naprej in v primeru, da gre za dejansko ogroženost, odredi odvzem in namestitev v drugo okolje. V nujnih primerih, ko je potrebno takojšnje ukrepanje, pa lahko socialna služba ob odobritvi lokalnega političnega odbora otroka odvzame takoj. V tem primeru mora socialna služba v štirih mesecih primer raziskati in o njem poročati sodišču.

Na Švedskem imajo lokalne oblasti avtonomijo pri organizaciji skrbstva za otroke. Neregulirano zasebno rejništvo je prepovedano – že na primer, če stari starši skrbijo za otroka v primeru matrine odsotnosti zaradi bolezni ali drugih težav, so o tem dolžni obvestiti lokalne oblasti in s tem pristati na redni nadzor.

Sorodstveno rejništvo je bilo dolgo časa obravnavano z nezaupanjem (na podlagi vpliva teorij o tem, da se psihosocialni problemi pogosto medgeneracijsko prenašajo). Od leta 1997 pa je zadeva obratna – pri namestitvi otrok v rejništvo so prednostno obravnavani sorodniki ali drugi bližnji odrasli, ki so potem kot izvajalci rejništva podvrženi rednemu nadzoru.

Druga zelo pomembna dopolnitev zakonodaje leta 1997 pa je, v skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah, poudarek na otrokovi koristi. Pri namestitvi otroka v rejništvo je poudarek na upoštevanju mnenja in želje otroka glede na njegovo starost in zrelost.

Rejniška dejavnost je plačana (približno 30% povprečne plače v državi), plačilo se deli na neobdavčeno plačilo stroškov za oskrbo otroka in na nagrado (obdavčeno), katere višina je odvisna od starosti otroka. Rejnikom sorodnikom nagrada ne pripada. Če ob namestitvi otrok potrebuje večji nakup oblek ali šolskih potrebščin, so rejniki upravičeni tudi do povrnitve »zagonskih stroškov«.

Zakon izrecno poudarja pomembnost ohranjanja stikov med otroki in njihovimi biološkimi starši, rejniki pa morajo to pod okriljem socialnih služb omogočiti. Osnovni namen rejništva je vrnitev k matični družini in staršem naj bi se intenzivno pomagalo pri odpravljanju vzrokov, ki so privedli do rejništva. Osnovno načelo zakona je namreč to, da je vsak starš lahko rehabilitiran.

Otrok lahko ostane v rejništvu do polnoletnosti, v praksi ostanejo do zaključka srednješolskega izobraževanja.

Novost v švedskem rejniškem sistemu so zasebne agencije, ki ponujajo specializirano in okrepljeno rejništvo (približno 15 jih je). Njihovih storitev se socialne službe poslužujejo predvsem v primerih otrok, ki zahtevajo posebno obravnavo in otrok s posebnimi potrebami. Namestitev v tovrstno rejništvo je dražja od običajnega rejništva. Zasebne agencije imajo za specializirano rejništvo pogodbe s kvalificiranimi rejniki, ki so posebej usposobljeni za delo z otroki s posebnimi potrebami. Agencije nudijo nadzor, svetovanje in izobraževanje za rejnike, socialne službe pa ohranjajo vso odgovornost za vse pravne postopke namestitve v rejništvo.

Posvojitev ni obravnavana kot izhod v primeru dolgotrajnega rejništva in ni mogoča brez privolitve staršev. Biološki starši tudi v primeru dolgotrajnega rejništva, razen v nekaterih izjemah, ohranijo skrbništvo in vse pristojnosti nad otroki.

Podatki kažejo, da ostaja približno tretjina otrok v rejništvu pet let, nekateri pa tudi deset let in več. Zakon zahteva polletne obravnave primerov, ne določa pa časovnih okvirov za trajanje rejništva. Pobuda, da bi bil v primerih dolgotrajnega rejništva uveden institut permanentnega rejništva in prenos skrbniških pravic na rejnike, je bila zavrnjena.

Na Švedskem so otroci v institucionalno varstvo nameščeni le v primeru prehodne urgentne namestitve in v primeru otrok in mladostnikov s hudimi težavami.

Švedski model skrbi za otroke, ki ne morejo živeti pri starših je primer tega, da rejništvo in institucionalno varstvo nista dve nasprotujoči si obliki nadomestnega varstva, temveč dva intervala na lestvici kontinuuma. Pogosto so otroci nameščeni v zavod, kjer je poudarek na obravnavi njihove družinske problematike, preden so nameščeni v njim najbolj primerne družine.

V preteklosti so bile pogoste tudi namestitve v t.i. »otroške vasi« skupaj z biološkimi starši, zdaj pa se vse bolj uveljavljajo zasebne manjše in bolj družinsko naravnane bivanjske skupnosti. Nekatere bivanjske skupnosti so neke vrste specializirano rejništvo, čeprav niso eksplicitno tako definirane – gre za manjše bivanjske skupnosti (9 otrok ali manj), ki so namenjene najstnikom.

ČEŠKA

Področje rejništva ureja Zakon o družini.

Po drugi svetovni vojni je bilo rejništvo v skladu z ideologijo o nepotrebnosti nadomestnih družinskih oblik ukinjeno, ob prenovi družinske zakonodaje v sedemdesetih letih 20. stoletja pa je bilo ponovno vzpostavljeno. Pred odločitvijo sodišča je otrok lahko za največ tri mesece nameščen v ti. »predrejništvo«.

Oblike rejništva:

Individualno

- sorodstveno,
- klasično (dolgotrajno, nesorodstveno),
- profesionalno (prehodno, kratkotrajno),
- gostiteljsko (neformalni del rejniškega sistema, običajno ga izvajajo osebe, ki delujejo na področju socialnovarstvene skrbi za otroke; ta oblika traja do 14 dni, gostitelj ga opravlja prostovoljno in je izvzeto iz socialnih transferjev na področju rejništva, namestitev je uradno dogovorjena med gostiteljem, lokalno oblastjo in starši ter z institucijo, v kateri otrok sicer prebiva).

Skupinsko

- velike rejniške družine (do 6 otrok),
- SOS otroške vasi.

Leta 2006 je bil uveden institut prehodnega rejništva za relativno kratko obdobje. Namenjeno je otrokom, ki v danem trenutku ne morejo živeti pri svojih starših, a njihova situacija še ni »zrela« za dolgotrajnejšo namestitev (npr. otroci, za katere starši samo v določenem obdobju ne morejo skrbeti, otroci, ki čakajo na dovoljenje bioloških staršev za posvojitve, otroci, ki čakajo na premestitev v drugo rejniško družino ali vrnitev v matično družino ipd.). Sodišče mora pri prehodnem rejništvu vsake tri mesece odločati o tem ali še obstajajo razlogi za otrokovo namestitev v prehodno rejništvo.

Prevladujoč princip v družinski politiki je, da ima otrok pravico ostati v družinskem okolju, navkljub situaciji, v kateri se nahajajo njegovi biološki starši. S tega vidika ima namestitev v rejniško družino prednost pred institucionalnimi namestitvami.

Posledica povojne ideologije in prakse pa je, da je še zdaj veliko večji delež otrok nameščen v institucijah (več kot 80 %), kot v rejništvu, SOS otroških vaseh ali skrbništvu, za kar je Češka tarča kritik mnogih mednarodnih in domačih nevladnih organizacij.

Rejništvo je plačana dejavnost, rejniška družina je upravičena do dodatka za otroka v rejništvu (višji je za otroke s posebnimi potrebami), do denarnega nadomestila za rejnike, do denarnega nadomestila za rejnike za posebne primere (tisti, ki skrbijo za najmanj tri otroke ali pa za otroka s posebnimi potrebami) in do rejniške subvencije ob namestitvi otroka v rejništvo, ki se razlikuje glede na starostno obdobje otroka.

Rejniškim družinam (do 6 otrok) dodeli stanovanje, ki je primerno za bivanje takega števila oseb, lokalna skupnost, ki tudi krije del stroškov stanovanja in najemnine.

Raziskave so pokazale, da je eden od glavnih motivacijskih dejavnikov pri odločitvi za rejništvo dejstvo, da kandidat nima lastnih otrok in da mnogi rejniki rejništvo razumejo bolj kot obliko skrite posvojitve. Razlog je v tem, da je število otrok za posvojitve majhno in ne zadostuje povpraševanju. Posledica tega je, da so kandidati za rejnike v resnici bolj kandidati za posvojitelje. Zaradi t.i. skritih posvojitvev vse bolj prevladujejo ideje o profesionalizaciji rejništva. Profesionalni rejniki bi se tako ves čas zavedali, da nudijo rejniško dejavnost in da so otroci nameščeni pri njih za določen čas ter da je dobro, da otroci vzdržujejo stike z biološkimi starši.

VELIKA BRITANIJA

Področje rejništva urejajo Zakon o otrocih (1989, 2004), Zakon o standardih oskrbe (2000) in Minimalni standardi za izvajanje rejništva (2002)

Institut rejništva, z izjemo trajnega rejništva, sestavlja širok spekter oblik rejništva, ki variirajo glede na dolžino trajanja in namen rejništva – meje postajajo vse bolj fleksibilne.

Oblike rejništva:

- zasilna/krizna namestitvev (nekaj dni),
- kratkotrajno rejništvo (od nekaj tednov do nekaj mesecev),
- dolgotrajno rejništvo (trajna oblika, ko vrnitev ni možna, posvojitvev pa ni primerna),
- počitniško rejništvo (čas dopusta, počitnic),
- specializirano rejništvo (za otroke in mladino s posebnimi potrebami),
- zasebno rejništvo (če oseba več kot 28 dni skrbi za otroka oz. mladostnika, ki je mlajši od 16 let (v primeru invalidnosti od 18 let) in s katerim ni v bližnjem sorodstvu; to razmerje potrebno prijaviti na lokalnem uradu za pomoč otrokom).

Za Združeno kraljestvo je značilno, da imajo Anglija, Severna Irska, Škotska in Wales vsak svojo ureditev rejništva, ki se med seboj po nekaterih značilnostih razlikujejo. V vseh delih pa velja, da izvajanje rejništva sodi med pristojnosti lokalnih oblasti. Potencialni rejnik se prijavi na lokalno agencijo za rejništvo ali pa na lokalno socialno skrbstvo. Lokalne oblasti ocenijo primernost potencialnega rejnika; proces traja nekaj mesecev.

Potencialni rejnik se prijavi na lokalno agencijo za rejništvo ali pa na lokalno socialno skrbstvo. Lokalne oblasti ocenijo primernost potencialnega rejnika; proces traja nekaj mesecev.

Vse bolj priljubljeno postaja rejništvo pri sorodnikih in prijateljih matične družine, predvsem zaradi lažjih stikov z matično družino in zaradi namestitve, ki je bolj podobna načinu življenja različnih etničnih skupin. Po drugi strani pa so v nekaterih raziskavah odkrili, da so otroci, ki so v rejništvu pri sorodnikih ali prijateljih matične družine, pogosteje žrtve zlorab (med drugim tudi zanemarjanja).

Stalne debate potekajo o tem ali je za otroka, ki je že dlje časa v rejništvu (ali drugih oblikah javnega skrbstva) in njegova vrnitev domov ni predvidena, bolj primerna posvojitvev ali podaljševanje dolgotrajnega rejništva. Od sredine 80-ih let je dolgotrajno rejništvo prevladujoča oblika javne skrbi za mlajše otroke, ki ne morejo živeti doma. Za starejše – mladostnike – pa je najbolj običajna vmesna oblika med institucionalno-stanovanjsko obliko oskrbe in rejništvom.

Različni pogledi na zagotavljanje primerne dolgotrajne namestitve za otroka so pripeljali do razvoja instituta posvojitve z omogočanjem stikov z biološkimi starši, kar je v resnici zelo blizu dolgotrajnemu rejništvu. Razlika med dolgotrajnim rejništvom in permanentno družinsko namestitvijo (angl. *Permanent placement*) ostaja včasih kljub razlikovanju v resnici zabrisana, saj v praksi tudi dolgotrajno rejništvo pogosto traja do odraslosti.

V tem kontekstu je najpomembnejša fleksibilnost – rešitve za vsakega otroka morajo biti sprejete v procesu pogajanja in poiskane znotraj razvijajočih se odnosov in razmerij, znotraj okvirov, ki jih postavljata instituta rejništva in posvojitve ter za vsak primer posebej.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Predlagatelj ocenjuje, da izvrševanje predlaganih zakonskih sprememb ne bo povzročilo drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl. US in 114/06 - ZUTPG) se v drugem odstavku 1. člena, šestem odstavku 2. člena, prvem in drugem odstavku 23. člena, prvem odstavku 24. člena, 25. in 26. členu, prvem odstavku 27. člena, prvem odstavku 31. člena, prvem odstavku 36. člena, 38., 40., 41., 43. in 44. členu, prvi alineji 45. člena, 46. členu, šesti alineji 47. člena, prvem odstavku 50. člena, tretjem odstavku 51. člena, drugem odstavku 52. člena, prvem, drugem in petem odstavku 53. člena in prvem odstavku 57. člena beseda »rejenec« v vseh sklonih in številih nadomesti z besedo »otrok« v ustreznem sklonu in številu.

2. člen

V 1. členu se v prvem odstavku za besedilom »način izvajanja rejniške dejavnosti« doda vejica in besedilo »spremljanje izvajanja te dejavnosti«.

3. člen

V 2. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) Otrok je mladoletna oseba, ki se namesti v rejniško družino na podlagi odločbe o namestitvi otroka v rejništvo.«.

Za petim odstavkom se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Center otroka je tisti center za socialno delo, ki je v skladu z določbami zakona, ki ureja socialno varstvo, krajevno pristojen za mladoletno osebo.«.

Dosedanji šesti odstavek postane sedmi odstavek.

4. člen

V 5. členu se v drugem odstavku beseda »rejenčevo« nadomesti z besedo »otrokovo«.

5. člen

V 6. členu se za tretjo alinejo pred piko doda vejica in novi četrta in peta alineja, ki se glasita:

»- oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti,
- oseba, ki živi skupaj z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti«.

6. člen

V 13. členu se beseda »uspešno« nadomesti z besedo »v celoti«.

7. člen

V drugem odstavku 14. člena se za besedama »na podlagi« doda besedilo »njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena tega zakona ter«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Izjemoma lahko ministrstvo izda dovoljenje tudi osebi, ki ni kandidirala za izvajanje rejniške dejavnosti po določbah tega zakona in ni otrokov sorodnik iz 7. člena tega zakona, če je otroku zaradi njegovih potreb le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo v največjo otrokovo korist. Ministrstvo izda dovoljenje na podlagi njegove vloge iz drugega odstavka 8. člena tega zakona ter pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je le tovrstna oblika varstva in vzgoje v največjo otrokovo korist.«.

8. člen

Prvi odstavek 16. člena se spremeni tako, da se glasi

»(1) Rejniku preneha dovoljenje, če:

- odjavi izvajanje rejniške dejavnosti,
- se opravi odvzem dovoljenja,
- umre.«.

V drugem odstavku se za tretjo alineo pika nadomesti z vejico in dodajo nove četrta, peta in šesta alineja, ki se glasijo:

»- rejnik ne začne izvajati rejniške dejavnosti v treh letih od pridobitve dovoljenja,
- center rejnika poda predlog za odvzem dovoljenja, ker rejnik po strokovni oceni centra ni več primeren za izvajanje rejniške dejavnosti,
- rejnik pet let ni imel nameščenega otroka.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V primerih iz prvega odstavka tega člena ministrstvo rejnika izbriše iz evidence izdanih dovoljenj.«.

9. člen

V prvem odstavku 24. člena se pred piko doda vejica in besedilo »od tega vsaj dva za obdobje 30 dni mesečno«.

Na koncu drugega odstavka se doda nov tretji stavek, ki se glasi:

»V primeru znižanega normativa mora imeti rejnik nameščenega vsaj enega otroka za obdobje 30 dni mesečno.«.

10. člen

V 25. členu se za šesto alineo dodata novi sedma in osma alineja, ki se glasita:

»- pridobivati informacije in sprejemati odločitve, ki so povezane z otrokovim vsakdanjim življenjem (vpogled v ocene, seznanitev s šolskim uspehom, odhod v šolo v naravi, odhod na počitnice, izbira osebnega zdravnika, seznanitev z informacijami o otrokovem zdravstvenem stanjem, ipd.),
- zastopa otroka v postopku izdaje osebne izkaznice.«.

Dosedanje sedma do deseta alinea postanejo osma do enajsta alinea.

V novi osmi alineji se beseda »rejenčev« nadomesti z besedo »otrokov«.

11. člen

V 26. členu se doda nov prvi odstavek, ki se glasi:

»(1) Z namestitvijo otroka v rejništvo ostanejo staršem ali skrbniku tiste pravice in obveznosti, določene z zakonom, ki ureja družinska razmerja, ki so združljive z namenom rejništva, razen če zaradi varovanja koristi otroka ni odločeno drugače.«.

Dosedanja določba se oštevilči kot drugi odstavek.

12. člen

V 27. členu se v prvem odstavku beseda »rejenčeve« nadomesti z besedo »otrokove«, beseda »rejenčevimi« pa z besedo »otrokovimi«.

13. člen

V 28. členu se v prvem odstavku za besedo »mora« črta vejica in besedilo »dokler izvaja rejniško dejavnost,«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Rejnik se mora enkrat letno udeležiti tudi usposabljanja, ki ga organizira in financira center za socialno delo v skladu z 42. členom tega zakona, razen če se udeleži drugega usposabljanja po svoji izbiri. V tem primeru rejnik centru rejnika predloži potrdilo o udeležbi, pri čemer stroške tega usposabljanja krije rejnik sam. V primeru vsebinske neustreznosti takšnega usposabljanja, center rejnika ne prizna izpolnitev pogoja iz tega člena.«.

14. člen

35. člen se spremeni tako, da se glasi:

»35. člen

(1) Center otroka mora po namestitvi otroka v rejniško družino sestaviti individualno projektno skupino, v kateri sodeluje strokovni delavec centra otroka, strokovni delavec centra rejnika, rejnik, starši in otrok, razen če center otroka oceni, da udeležba glede na okoliščine primera za otroka ne bi bila koristna. Zaradi zagotavljanja individualne in strokovne obravnave se individualne projektne skupine vabljeni udeležijo osebno brez pooblaščenca.

(2) Delo individualne projektne skupine koordinira strokovni delavec centra otroka. Po potrebi se individualna projektna skupina lahko razširi.«.

15. člen

V 46. členu se v napovednem stavku pred dvopičjem doda vejica in besedilo »najdalj do dopoljenega 26. leta starosti«, v drugi alineji pa se za besedo »šolanja« črtata vejica in besedilo »najdalj do dopoljenega 26. leta starosti«.

16. člen

V 47. členu se črta druga alineja.

17. člen

48. člen se spremeni tako, da se glasi:

»48. člen

(1) Rejnik lahko odpove rejniško pogodbo z odpovednim rokom najmanj treh mesecev, če ni v pogodbi drugače določeno. Odpoved mora biti pisna ali dana ustno na zapisnik pri centru otroka.

(2) Na podlagi odpovedi rejniške pogodbe center otroka izda odločbo o prenehanju rejniške pogodbe. Zoper odločbo je dovoljena pritožba na ministrstvo.

(3) Center otroka v primeru iz prvega odstavka tega člena odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali po potrebi o drugi obliki varstva in vzgoje otroka.«.

18. člen

49. člen se spremeni tako, da se glasi:

»49. člen

(1) Center otroka razveže rejniško pogodbo brez odpovednega roka, če:

- nastopi kateri od razlogov iz 6. člena tega zakona,
- se rejnik ne udeleži usposabljanj iz 28. člena tega zakona,
- oceni, da to zahteva zaščita otrokovih koristi,
- otrok sklene zakonsko zvezo,
- otrok postane roditelj, razen če center oceni, da je namestitev v rejniško družino zanj še vedno koristna,
- rejnik ne izpolnjuje z rejniško pogodbo določenih dolžnosti ali
- zahteva razvezo rejnik in se ugotovi, da ima za to utemeljene razloge.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka center otroka izda odločbo o razvezi rejniške pogodbe. Zoper odločbo je dovoljena pritožba na ministrstvo.

(3) Center otroka v primeru iz prvega odstavka tega člena odloči o namestitvi otroka v drugo rejniško družino ali o prenehanju rejništva ali po potrebi o drugi obliki varstva in vzgoje otroka.«.

19. člen

V 50. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ob prvi namestitvi otroka je rejnik upravičen tudi do enkratnega prejemka v višini enkratnega denarnega prejemka za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center otroka oceni, da je ob namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

20. člen

V prvem odstavku 51. člena se besedilo »kot je določen za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka, v skladu s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke« nadomesti z besedilom »v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Materialni stroški za otroka znašajo 291,27 eurov.«.

21. člen

V 52. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Oskrbnina se zniža, če ima otrok svoje redne prihodke, in sicer za 25 % ali 50 % materialnih stroškov, odvisno od višine prihodkov. Za redni prihodek se po tem členu štejeta preživnina in družinska pokojnina, ki ga otrok dejansko periodično prejema v določenem znesku. Center otroka je dolžan narediti vse potrebno za ureditev preživnine in družinske pokojnine, do katerih bi bil otrok lahko upravičen.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Oskrbnina se zviša za 25 % od osnovne višine materialnih stroškov tudi v primerih, ko je otrok nameščen v zavod in v vikend rejništvo ter nima rednih prihodkov, določenih v prvem odstavku.«.

Dosedanja tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

Novi peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Pogoje za zvišanje in znižanje oskrbnine podrobneje določi minister.«.

22. člen

V 58. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Pri odpovedi rejniške pogodbe rejniku preneha pravica do rejnine z dnem, ko otrok ne prebiva več v rejniški družini.«.

Tretji odstavek se črta.

23. člen

Naslov XI. poglavja se spremeni tako, da se glasi: »XI. ZBIRKE PODATKOV«.

24. člen

V prvem odstavku 64. člena se črta beseda »vodi« in se za besedo »ministrstvo« doda besedilo »vzpostavi in vodi«.

25. člen

V 65. členu se:

- v prvem odstavku napovedni stavek spremeni tako, da se glasi: »Ministrstvo in centri za socialno delo za namene, določene v prejšnjem členu, vodijo zbirke podatkov o:«, besedilo četrte alineje pa se spremeni tako, da se glasi: »otročih, nameščenih v rejniške družine,«;
- v drugem odstavku napovedni stavek spremeni tako, da se glasi: »Ministrstvo za namene, določene v prejšnjem členu, vodi poleg zbirk podatkov iz prejšnjega odstavka še zbirke podatkov o:«.

26. člen

66. člen se spremeni tako, da se glasi:

»66. člen

(1) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o rejnikih iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka občana,
- spol,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- socialno stanje,
- podaljšanje roditeljske pravice,
- izobrazba,
- nekaznovanje,
- zaposlitev,
- podatek o obveznem zdravstvenem zavarovanju,
- davčna številka.

(2) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o članih rejniške družine iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka občana,
- sorodstveno razmerje družinskega člana do rejnika,
- status (šolanje, zaposlitev, upokojitev).

(3) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o sklenjenih rejniških pogodbah iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek rejnika in otroka,
- enotna matična številka občana rejnika in otroka,
- prebivališče rejnika in otroka,
- davčna številka rejnika.

(4) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o otrocih iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka občana,
- spol,
- državljanstvo,
- prebivališče,
- šolanje,
- zdravstveno stanje (podatek o motnji ali bolezni, zaradi katere potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu s posebnimi predpisi),
- podatek o obveznem zdravstvenem zavarovanju,
- socialno stanje,
- podaljšanje roditeljske pravice,
- davčna številka.

(5) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o članih bioloških družin otrok iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek,
- rojstni podatki,
- enotna matična številka občana,
- sorodstveno razmerje družinskega člana do otroka,
- prebivališče,
- status (šolanje, zaposlitev, upokojitev),
- podaljšanje roditeljske pravice,
- izobrazba.

(6) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja zbirk podatkov o rejninah iz prejšnjega člena, so:

- ime in priimek rejnika in otroka,
- enotna matična številka občana rejnika in otroka,
- prebivališče rejnika in otroka,
- davčna številka rejnika.

(7) Ministrstvo obdeluje podatke iz zbirk podatkov o izvajanju rejniške dejavnosti na enak način kot centri za socialno delo ter vzpostavi, vodi, upravlja, vzdržuje in nadzoruje zbirko podatkov o izvajanju rejniške dejavnosti.«.

27. člen

67. člen se spremeni tako, da se glasi:

»67. člen

(1) Podatki iz prejšnjega člena se zbirajo neposredno od posameznika za njega in za njegove družinske člane ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije.

(2) Ministrstvo in centri za socialno delo za namen izvajanja javnih pooblastil po tem zakonu brezplačno pridobivajo osebne podatke iz prejšnjega člena iz obstoječih zbirk osebnih podatkov naslednjih upravljavcev:

- ministrstva, pristojnega za notranje zadeve - podatke o posamezniku, družinskih članih in skupnem gospodinjstvu (osebno ime, datum rojstva, enotno matično številko občana, državljanstvo, prebivališče);
- izvajalcev vzgojne in izobraževalne dejavnosti ter ministrstva, pristojnega za šolstvo in visoko šolstvo - podatke o vključitvi v vzgojni ali izobraževalni zavod;
- ministrstva, pristojnega za pravosodje - podatki o izrečenih kaznih, varnostnih ukrepih, pogojnih obsodbah, sodnih opominih in obsodbah, s katerimi je bila storilec kaznivih dejanj, o katerih se vodi kazenska evidenca, oproščena kazen, ter o njihovih pravnih posledicah; poznejše spremembe o obsodbah, ki so bile vpisane v kazensko evidenco; podatki o izvršeni kazni in o razveljavitvi vpisa neupravičene obsodbe;
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije - podatke o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
- Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije - podatke o obveznem zdravstvenem zavarovanju;
- izvajalcev zdravstvene dejavnosti - podatke o zdravstvenem stanju;
- Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije - podatke o izplačanem nadomestilu preživnine;
- centrov za socialno delo – podatke iz zbirk podatkov, vodenih pri izvajanju nalog, ki so jim z zakonom poverjena kot javna pooblastila (vrsta in višina pravice za otroka, določenost in višina preživnine);
- izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti - podatke o vključitvi v socialnovarstveni zavod.

(3) Kadar je to mogoče, se posamezne zbirke za izvajanje tega zakona lahko medsebojno povezujejo na podlagi enotne matične številke občana.«.

28. člen

Črtata se XII. poglavje in 70. člen.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

29. člen

V obdobje, ko rejnik ni imel nameščenega otroka, se šteje tudi obdobje petih let pred uveljavitvijo tega zakona.

30. člen

(1) Za osebo, za katero je bila v skladu z določbami zakona, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti po njeni polnoletnosti podaljšana veljavnost rejniške pogodbe z rejnikom zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju, zaradi katerih ni sposobna za samostojno življenje in delo, center otroka najpozneje do njenega 26. leta starosti razveže rejniško pogodbo in v skladu s 65. členom Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr.,

61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS in 57/12) z osebo in izvajalcem storitve sklene pogodbo o izvajanju storitve institucionalnega varstva v drugi družini ali na drug način poskrbi za njeno varstvo.

(2) V šestih mesecih od dneva začetka uporabe tega zakona, center otroka razveže rejniške pogodbe za tiste osebe, ki so ob začetku uporabe tega zakona že dopolnile 26 let in v skladu s prejšnjim odstavkom z osebo in izvajalcem storitve sklene pogodbo o izvajanju storitve institucionalnega varstva v drugi družini ali na drug način poskrbi za njeno varstvo.

(3) V normativ iz 24. člena zakona se šteje tudi oseba, ki je na podlagi pogodbe iz prejšnjega odstavka ostala v varstvu v isti družini.

31. člen

Ne glede na določbo 51. člena zakona, se materialni stroški od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2013 priznajo v višini 282,74 eurov.

32. člen

Z dnem začetka uporabe tega zakona se rejnine, določene z rejniškimi pogodbami, sklenjenimi pred dnevom uveljavitve tega zakona, izplačajo v zneskih, določenih s tem zakonom.

33. člen

Minister v treh mesecih od dneva uveljavitve tega zakona uskladi Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03 in 78/08) z določbami tega zakona.

34. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2013.

Številka:
Ljubljana,

III. OBRAZLOŽITEV

1. člen

Mnenje strokovnjakov in širše javnosti je, da izrez »rejenec« ni najbolj primeren, saj ima velikokrat negativni predznak. Namen rejništva oziroma izvajanja rejniške dejavnosti je zagotoviti kakovostno družinsko okolje otroku in ne le zagotovitev osnovnih življenjskih potreb. Izraz rejenec izhaja iz kmečkega okolja, ko so za otroka skrbeli le v najnujnejšem, dokler ni odšel na svoje. Glede na vsebino izvajanja dejavnosti je smiselno, da se tovrstno poimenovanje nadomesti z primernejšim izrazom, ki otroka ne stigmatizira, temveč ga postavlja v ospredje.

2. člen

ZIRD v poglavju *VII. Naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti* določa dolžnost tako centra otroka kot centra rejnika, da spremlja razvoj otroka v rejništvu ter izpolnjevanje obveznosti, dogovorjenih z rejniško pogodbo in po potrebi ukrepa tako, da se v vseh primerih in na najboljši način uresničuje namen rejništva. Uvodna določba 1. člena te naloge, ki je v sistemu rejništva bistvenega pomena, ni posebej opredelila, zato je potrebna dopolnitev člena.

3. člen

Obrazložitev k prvemu odstavku je enaka kot obrazložitev k 1. členu tega predloga zakona.

Krajevna pristojnost centra za socialno delo je sistemsko določena v 81. členu ZSV. Za potrebe nameščanja otroka v rejniško družino in spremljanja izvajanja rejniške dejavnosti ni potrebna drugačna zakonska ureditev krajevne pristojnosti centra za socialno delo, zato se s to dopolnitvijo napotuje na uporabo splošne določbe 81. člena ZSV. Namen petega odstavka 2. člena ZIRD namreč ni bil opredelitev navezne okoliščine za določitev krajevne pristojnosti, temveč opredelitev pojma »rejenec«. Ker je v praksi veliko težav pri določitvi pristojnosti ravno zaradi razkoraka med to določbo 2. člena ZIRD in določbo 81. člena ZSV, je zaradi večje jasnosti in nedvoumnosti pri vodenju postopkov namestitve otroka, potrebna sprememba, s katero se sledi osnovni ureditvi krajevne pristojnosti centra za socialno delo.

4. člen

Popravek je redakcijski. Obrazložitev je enaka obrazložitvi k 1. členu.

5. člen

Zaradi zagotovitve zadostnih varovalk, da se dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti podeli le osebi, ki ima poleg ustreznih motivov in drugih okoliščin, ki pozitivno vplivajo na izvajanje rejniške dejavnosti, tudi ustrezne osebne kompetence, predlagatelj dopolnjuje 6. člen zakona. Tako se določba, da rejnik ne more biti oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica, poslovna sposobnost ali živi z osebo, ki ji je odvzeta roditeljska pravica, dopolnjuje z dodatnim pogojem oziroma zadržkom, to je, da rejnik ne more biti tudi oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti oziroma živi s takšno osebo. Center za socialno delo bo pri presoji pogojev tako moral v ta namen po uradni dolžnosti pridobiti potrdilo iz kazenske evidence ministrstva, pristojnega za pravosodje.

6. člen

Kandidati za izvajanje rejniške dejavnosti se morajo pred pridobitvijo dovoljenja za izvajanje te dejavnosti v celotnem predpisanem obsegu (10 do 12 ur) udeležiti obveznih usposabljanj. Kandidatom po zaključenem usposabljanju ni potrebno opravljati preizkusa znanja, zato beseda »uspešno« v tej določbi ni primerna, temveč je glede na namen določbe primernejša beseda »v celoti«.

7. člen

Dopolnitev drugega odstavka 14. člena je redakcijska in je potrebna zaradi jasnejše določitve, da morajo tudi otrokovi sorodniki vložiti vlogo, kljub temu, da jim v skladu z določbami ni potrebno kandidirati po predpisanem postopku.

V praksi se včasih izkaže, da kljub prostim mestom v rejniških družinah, nobena družina za konkretnega otroka ni optimalna, pač pa se kot taka pokaže namestitev k osebi, ki nima dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti oziroma v družino, ki v skladu z določbami ZIRD ni rejniška družina. Že sedanja ureditev omogoča namestitev otroka osebi, ki je njegov sorodnik (stari starši, stric, teta, brat in sestra), če iz pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka izhaja, da je to nedvomno v otrokovo korist. Sistem izvajanja rejniške dejavnosti je namenjen zagotavljanju največje koristi otrokom, ki iz določenih razlogov krajši ali daljši čas ne morejo bivati v svoji družini, zato je smiselno, da sistem v največji možni meri sledi potrebam otroka. V ta namen je dodana tudi določba o izredni izdaji dovoljenja osebi, ki ni otrokov sorodnik in tudi ni predhodno pridobila dovoljenja za izvajanja rejniške dejavnosti. Tovrstno dovoljenje je mogoče izdati le v primerih, ko center za socialno delo po svoji strokovni presoji in po potrebi tudi na podlagi pridobljenih mnenj s strani pristojnih služb (šola, vrtec, zdravstvo...) nedvomno ugotovi, da je potrebno otroka čim prej namestiti k določeni osebi oziroma družini, ker bo le na ta način zagotovljeno njegovo varstvo in vzgojo v njegovo korist. Tovrstne oblike pridejo v poštev predvsem pri namestitvah starejših otrok, ki zavračajo namestitev v okviru rejništva ter drugih oblik varstva. Ravno tako pride takšna rešitev v poštev, ko je otrok že nameščen v določeno rejniško družino in zaradi nepredvidenih dogodkov na strani rejnika ta ne more več izvajati rejniške dejavnosti (npr. bolezen, nesreča, smrt ...), ugotovi pa se, da je to dejavnost pripravljen prevzeti drug član rejniške družine. S tem se otroku zagotovi, da ga tovrstni dogodki dodatno ne prizadenejo še z umikom v drugo okolje. Primer izredne izdaje dovoljenja bi lahko bil tudi npr. na narodnostno mešanem območju, ko bi bilo zaradi jezikovne ovire potrebno zagotoviti bivanje otroka pri osebi z ustreznim znanjem italijanskega ali madžarskega jezika.

8. člen

Odvzem dovoljenja pomeni tudi eden od načinov njegovega prenehanja, kar veljavna ureditev izrecno ne ureja, zato je bila potrebna dopolnitev prvega odstavka z jasno navedenimi načini prenehanja dovoljenja.

Po veljavni ureditvi so razlogi za odvzem dovoljenja zgolj krivdne narave, vendar je praksa pokazala, da bi bil odvzem potreben tudi v primerih, ko rejnik po strokovni oceni centra ni več primeren za izvajanje rejniške dejavnosti (npr. se ne odziva za vabila centra, se ne vključuje v aktivnosti, ki jih organizira center, večkrat zaporedoma ne želi sprejeti otrok). Poleg tega je dodan še razlog, če rejnik 5 let od zaključka zadnje namestitve otroka v družino ni imel nameščenega otroka, s čemer se domneva, da zaradi daljšega neizvajanja rejniške dejavnosti rejnik ni več primeren. V tem primeru bi morala oseba, v kolikor bi želela ponovno vstopiti v sistem rejništva, ponovno kandidirati v skladu s postopkom, ki ga določa ZIRD. Med razloge za odvzem dovoljenja je prenesena tudi alineja iz prvega odstavka, in sicer se odvzem dovoljenja opravi tudi v primerih, če rejnik ne začne izvajati rejniške dejavnosti v treh letih od pridobitve dovoljenja. Naveden razlog je v sedanji ureditvi določen kot razlog za prenehanje dovoljenja, vendar je po vsebini razlog za njegov odvzem, zato je navedena alineja prenesena v drugi odstavek.

Popravek v 4. odstavku je redakcijski. Izbris iz registra opravi ministrstvo, kar je sedaj jasno napisano.

9. člen

Rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, ima pravico do plačila prispevkov za socialno varnost v skladu s posebnimi predpisi, in sicer se ti plačujejo od zneska najnižje pokojninske osnove, povečane za davke in prispevke po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. ZIRD v 18. členu

določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati rejnik in se nanašajo na delovno razmerje ter na vključitev v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Poleg tega pa določa tudi normativ, in sicer mora imeti istočasno nameščene tri otroke. Število dni, ko je otrok nameščen v rejniško družino v obdobju enega meseca, je lahko različno. Lahko je nameščen 30 koledarskih dni, lahko zgolj čez vikende, čez vikende in počitnice ali zgolj med delavnikom. Glede na obseg pravic, ki jih rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic ima, je potrebno normativu dodatno določiti omejitve, in sicer, da morata biti vsaj dva otroka hkrati nameščena 30 dni mesečno. V primeru znižanega normativa pa vsaj eden za isto obdobje.

10. člen

Roditeljsko pravico v skladu z določbami ZZZDR predstavljajo dolžnosti in pravice skrbeti za otrokovo osebo ter za njegovo premoženje. Starši so v okviru skrbi za otrokovo osebo dolžni skrbeti za otrokovo varstvo, vzgojo, izobraževanje, preživljanje, poleg tega so otrokovi zakoniti zastopniki. ZZZDR tudi določa, da roditeljsko pravico izvršujeta starša sporazumno. Ravno tako se morata starša, ki ne živita skupaj, o vprašanjih, ki bistveno vplivajo na otrokovo varstvo in vzgojo sporazumeti, pri čemer pa o vprašanjih dnevnega življenja otroka odloča tisti od staršev, ki ima otroka v varstvu in vzgoji. S sklenitvijo rejniške pogodbe rejnik prevzame del roditeljske pravice staršev, pri čemer ni otrokov skrbnik in s tem zakoniti zastopnik. Vendar pa že samo izvajanje rejniške dejavnosti po svoji vsebini pomeni delni poseg v roditeljsko pravico staršev, tem pa ostanejo tiste pravice in dolžnosti, ki so združljive z namenom rejništva. V praksi se je namreč večkrat pokazalo, da imajo rejniki težave pri opravljanju vsakodnevnih obveznosti, ki sicer po svoji vsebini sodijo v sklop obveznosti iz roditeljske pravice, vendar so izrazito vezane na varstvo in vzgojo otroka, kar je tudi dolžnost rejnika, ki jo sprejme z rejniško pogodbo. Zaradi lažjega izvajanja nalog oziroma obveznosti rejnika ter vključitve otroka v rejniško družino je smiselno, da se rejniku določi tudi obveznost sprejemati odločitve, ki so v zvezi z otrokovim vsakdanjim življenjem, kar je tudi vzporedno z ureditvijo izvrševanja roditeljske pravice glede vprašanj dnevnega življenja v primeru, ko je otrok v varstvu in vzgoji samo pri enem od staršev. V praksi predstavlja posebno težavo tudi izdaja identifikacijskega dokumenta za otroka, predvsem osebne izkaznice, ki jo otrok med drugim potrebuje predvsem za prehod državne meje znotraj držav članic Evropske unije, kar je aktualno zlasti v času počitnic. Glede na obseg dolžnosti, ki jih rejnik prevzame s sklenitvijo rejniške pogodbe, je smiselno, da se obseg pooblastil rejnika razširi v smislu podelitve posebnega zakonitega zastopanja za vložitev vloge za izdajo osebe izkaznice. Z dodatnim obsegom pooblastil se želi otroku formalno ureditev rejniške družine kar najbolj približati obliki matične družine, v kateri vsakdanje aktivnosti in s temi povezane formalnosti ne predstavljajo posebnih ovir. Predlagana ureditev je tudi skladna s Priporočilom št. R (87) 6 o rejniških družinah, ki v 3. načelu Priloge k priporočilu določa, da se za rejnike predpostavlja, da so v imenu zakonitih predstavnikov otroka pooblaščenec opravljati tiste naloge staršev, ki so potrebne pri skrbi za otroka v vsakodnevnih ali nujnih zadevah.

Poleg tega je vnesen tudi redakcijski popravek v novi osmi alinei. Obrazložitev tega popravka je enaka obrazložitvi k 1. členu.

11. člen

Že v sedanji ureditvi so določbe ZZZDR in ZIRD razlagane tako, da staršem ostanejo tiste pravice in obveznosti, ki so združljive z bistvom in namenom rejništva. Zaradi jasnosti se to načelo vnaša v poglavje, ki ureja dolžnosti rejnika. Temu namreč gre skrb za otrokov razvoj, varovanje, oskrbovanje in vzgojo otroka, staršem pa je pridržana pravica, da dajo svoje soglasje za najpomembnejše vzgojne ukrepe rejnika (prvi odstavek 27. člena ZIRD). Rejnik ne upravlja otrokovega premoženja in ne zastopa otroka v premoženjskih zadevah. Ta upravičenja ostanejo staršem oziroma skrbniku. Starši pa ne morejo celovito skrbeti za nego, varstvo in vzgojo otroka, čeprav je to del roditeljske pravice, vendar so pri izvajanju slednje omejeni zaradi namestitve otroka v rejniško družino; v tem delu pa skrb za otroka izvaja rejnik. Del roditeljske pravice starši izvajajo v času stikov. Poleg tega obveznost staršev preživljati otroka ne preneha z namestitvijo v rejništvo. Staršem ostanejo tudi druga posebna

upravičenja, ki izvirajo iz roditeljske pravice (npr. sprejemati odločitve, ki bistveno vplivajo na otrokov nadaljnji razvoj v skladu z 113. členom ZZZDR). Tovrstna ureditev tudi sledi načelom iz Priloge k Priporočilu št. R (87) 6 o rejniških družinah, ki v 3. načelu določa predpostavko, da so rejniki v imenu zakonitih predstavnikov otroka pooblaščen opravljeni tiste naloge staršev, ki so potrebne pri skrbi za otroka v vsakodnevni ali nujni zadevi. Poleg tega pa imajo starši v skladu z mednarodnimi dokumenti (t.j. Konvencijo ZN o otrokovih pravicah) odgovornost, dolžnost in pravico skrbeti za svojega otroka, ki pa se lahko iz razlogov za zaščito otrokovih koristi omeji (5. in 9. člen te konvencije).

12. člen

Popravek je redakcijski. Obrazložitev je enaka obrazložitvi k 1. členu.

13. člen

Popravek prvega odstavka je redakcijski, saj se morajo vsi rejniki udeležiti obveznega usposabljanja, ne glede na to ali imajo nameščenega otroka.

Usposabljanje na državni ravni ostane v istem obsegu in v okviru predpisanih vsebin. Dodatno pa se povečuje obveznost udeležbe rejnikov enkrat letno na usposabljanjih, ki jih je tudi po veljavni ureditvi (42. člen ZIRD) dolžan organizirati center za socialno delo na lokalni ravni. Seveda se lahko centri za socialno delo med seboj tudi povežejo (tovrstna usposabljanja lahko tako organizira en ali več centrov za socialno delo skupaj). Poleg tega je dodana možnost, da se rejnik namesto enkrat letnega usposabljanja na lokalni ravni na lastno iniciativo udeleži tudi drugega predavanja, delavnice, ipd. če meni, da mu bo tako pridobljeno znanje bolj koristilo kot vsebine, organizirane v okviru centra za socialno delo. V takšnem primeru je rejnik dolžan predložiti potrdilo o udeležbi na tem usposabljanju, iz katerega je razvidna vsebina. Strokovna presoja glede ustreznosti vsebine tako opravljenega usposabljanja je prepuščena centru za socialno delo, ki oceni ali so vsebine primerne glede na vsebino rejništva, ki ga izvaja. V primeru, če center za socialno delo presodi, da opravljeno usposabljanje s strani rejnika vsebinsko ni primerno, ga obvesti, da se mu tovrstno usposabljanje ne prizna. Rejnik se je tako dolžan udeležiti krajšega usposabljanja v organizaciji centra za socialno delo ali pa drugega po lastni izbiri. Na ta način je zagotovljeno povečanje obveznosti kontinuiranega usposabljanja glede števila ur (najmanj enkrat letno) ter vsebinske raznolikosti, s čimer se vsebine usposabljanja v največji meri približajo potrebam izvajalcem rejniške dejavnosti.

14. člen

Popravek v prvem odstavku s katerim se je izraz »biološka družina« in »rejenec« nadomestila z izrazoma »starši« in »otrok« je redakcijski. Predlog zakona v tem delu določa, da je otrok član individualne projektne skupine, vendar pa ni smiselna obvezna udeležba otroka, pač pa je to odvisno od posamezne situacije ter od starosti otroka. Dodan je tudi nov stavek, da se vabljeni individualne projektne skupine udeležijo osebno in ne po pooblaščenca. Za delo skupine je namreč nujna osebna udeležba zaradi zagotovitve individualne in strokovne obravnave.

15. člen

Izvajanje rejniške dejavnosti je v skladu s sedanjo ureditvijo določeno le za otroke do dosežene polnoletnosti, po polnoletnosti pa je mogoče podaljšati veljavnost rejniške pogodbe, če otrok zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje in delo, ali če otrok ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja. Le v tem drugem primeru je čas bivanja v rejniški družini omejen najdalj do 26. leta starosti otroka, pri čemer v primeru podaljšanja veljavnosti rejniške pogodbe za otroka z motnjami v telesnem in duševnem razvoju te starostne omejitve sedanja ureditev ne določa. S predmetno spremembo se ureja enotna ureditev glede določitve najvišje možne starosti do katere je mogoče podaljšati veljavnost rejniške pogodbe po otrokovi polnoletnosti, to je največ do 26. leta. Po tem času se domneva, da je otrok, ki je ostal v rejništvu zaradi nadaljevanja šolanja, sposoben za samostojno življenje in delo; za otroka, za katerega je bila zaradi njegovih posebnih

potreb podaljšana veljavnost rejniške pogodbe, pa bo po tej starosti glede na njegove potrebe urejena druga oblika varstva oziroma storitve.

16. člen

Popravek v 47. členu je redakcijski. Rejniška pogodba mora pred izbrisom rejnika iz evidence izdanih dovoljenj prenehati veljati, sicer izbris ni možen. Izbris tako ne more biti razlog za njeno prenehanje.

17. člen

Način odpovedi rejniške pogodbe v 48. členu ZIRD ni jasno določen. Z dopolnitvijo se tako določa, kdo lahko odpove rejniško pogodbo in na kakšen način. Poleg tega se določa tudi, da je odločitev o prenehanju rejniške pogodbe upravna zadeva, o kateri center za socialno delo (to je center otroka) izda odločbo. Poleg tega je zaradi prenehanja rejniške pogodbe center za socialno delo dolžan odločiti o nadaljnjem varstvu otroka, bodisi o namestitvi v drugo družino ali o prenehanju rejništva ali pa o drugi obliki varstva in vzgoje otroka (namestitvev v drugo obliko institucionalnega varstva).

18. člen

Med razvezne razloge se vnaša dodaten razlog, to je, če center za socialno delo oceni, da razvezo pogodbe zahteva zaščita otrokove koristi. Center za socialno delo sklene rejniško pogodbo kot nosilec javnega pooblastila in v tem pogodbenem razmerju ni enakovredna ter enakopravna pogodbeni stranka. V okviru svojih pristojnosti je dolžan namreč po uradni dolžnostjo skrbeti in varovati koristi otroka. Sedanja pravna ureditev glede možnosti razveze rejniške pogodbe centru za socialno delo ne daje izrecne možnosti za ukrepanje in zaščito otroka, ki je nameščen v rejniško družino in v takšnem pogodbenem razmerju ni mogel opravljati svojih z zakonom določenih nalog. Tovrstna ureditev tako ne daje zadostne zaščite otrokovih koristi, ki jih je center za socialno delo dolžan varovati na podlagi ustavnih, konvencijskih in zakonskih določb, zato je določba prvega odstavka v tem smislu dopolnjena. Nov razlog za razvezo rejniške pogodbe je tudi, če otrok v času trajanja rejništva sklene zakonsko zvezo, kar je v skladu z določbami ZZZDR določen kot razlog za prenehanje roditeljske pravice (če zakonsko zvezo sklene mladoletnik). S sklenitvijo zakonske zveze zakonca vzajemno prevzame določene pravice in dolžnosti, ki po vsebini niso združljive z namenom rejništva, zato se rejniška pogodba v takšnem primeru razveže. Enako velja tudi v primerih, ko otrok po namestitvi v rejniško družino postane roditelj, s čemer pridobi roditeljsko pravico za svojega otroka. Vendar pa je center za socialno delo v teh primerih dolžan zagotoviti nadaljnjo varstvo in vzgojo tudi v takšnih primerih, če ugotovi, da otrok, ki je v rejništvu še vedno potrebuje namestitvev v rejniški družini. Ob tem pa je dolžnost centra za socialno delo, da odloči tudi o potrebnosti ukrepanja za zaščito novorojenega otroka.

V zvezi z razvezo je določba dopolnjena s tem, da je odločitev o prenehanju rejniške pogodbe na podlagi razveze pogodbe upravna zadeva, o kateri center za socialno delo izda odločbo.

19. člen

Praksa je pokazala, da prva namestitvev otroka v rejniško družino predstavlja za rejnika precejšnje finančno obremenitev, kljub temu, da mora že pred pridobitvijo dovoljenja izkazovati primerne bivalne pogoje, zlasti glede prostorov in opreme namenjene otrokom. Rejnik mora zaradi izpolnjevanja rejniških dolžnosti otroku takoj nuditi poleg obleke in obutve tudi primerne osebne in druge potrebščine (šolske, igrače, osnovni športni in drugi pripomočki). Pri določitvi višine tega enkratnega prejema je bil upoštevan družinski prejemek, ki ga ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 10/08), katerega namen je po vsebini enak. Center otroka je ob namestitvi dolžan tudi oceniti, ali rejnik že razpolaga z oblačili, obutvijo, potrebščinami in drugo opremo, primerno za otroka, ki se namešča v rejništvo ter upravičenost do tega enkratnega prejema določi v rejniški pogodbi.

20. člen

Oskrbnino sestavljajo sredstva za materialne stroške za otroka in denarni prejemek v znesku otroškega dodatka. Z začetkom uporabe ZUPJS je nekoliko spremenjena pravica do otroškega dodatka, in sicer pravica traja samo do 18. leta, s tem da je za dijake določena višja višina otroškega dodatka. Otrok ima v tem obdobju pravico do denarnega prejema v višini 168,31 EUR, pod pogojem če se šola, sicer pa v višini 114,31 EUR. V skladu s tem je bila zato potrebna dopolnitev določbe, ki ureja višino rejnine v delu, ki se nanaša na prejemek v višini otroškega dodatka. Po 18. letu otroku ne pripada več pravica do otroškega dodatka, zato za otroka po 18. letu rejnik ni upravičen do denarnega prejema v višini otroškega dodatka. Otrok pa ima v skladu z ZUPJS v času nadaljnjega šolanja oziroma študija možnost uveljavljati pravico do štipendije, katere namen je kritje stroškov, ki nastanejo z izobraževalnim procesom.

Sredstva za materialne stroške so izračunana na ena način kot minimalni življenjski stroški. Bistvena razlika je v tem, da so upoštevani povprečni in ne minimalni življenjski stroški. Pri izračunu materialnih stroškov za otroka v rejniški družini je bila uporabljena novelirana prehrabena košarica (Gregorič in dr., 2009) usklajena na cene aprila 2011 in podatki o višini in strukturi porabe iz Ankete o porabi v gospodinjstvih (APG) 2006 (podatki za leto 2005, 2006 in 2007).

Prehrabena košarica temelji na priporočenih živilih, ki po vrsti in količini omogočajo sestavljanje mesečnega jedilnika ob upoštevanju priporočil zdrave uravnotežene prehrane. Iz APG 2006 so uporabljeni podatki o izdatkih gospodinjstev, pri čemer so upoštevana samo nekmečka gospodinjstva, to je tista, ki sama ne proizvajajo hrane. Iz izdatkov so izločeni tudi nepotrošni izdatki, to so izdatki, povezani s prenovo stanovanja ali hiše ter drugi nepotrošni izdatki (npr. davki, samoprispevki, zavarovanja, ipd). Strošek živil iz prehrabene košarice je pomnožen z recipročno vrednostjo povprečnega deleža izdatkov za hrano in brezalkoholno pijačo, s čemer so dobljeni povprečni življenjski stroški za odraslo osebo. Od teh so izločeni stroški za alkoholne pijače in tobak. Materialni stroški za otroka v rejniški družini so izračunani kot 40% povprečnih življenjskih stroškov odrasle osebe kot je bilo izhodišče tudi pri izračunu materialnih stroškov v letu 2001. Tako izračunana višina sredstev za materialne stroške za enega otroka v rejniški družini znaša 291,27 evrov.

21. člen

Dejstvo, da je otrok nameščen v rejniško družino (ali v kakšno drugo obliko institucionalnega varstva, npr. v zavod) staršev ne odvezuje preživljanja otroka. Dosledno izvajanje določb ZZZDR v delu, ki se nanaša na preživninsko dolžnost staršev zahteva, da se za vsakega otroka, ki ni pri starših oziroma enemu od njiju v varstvu in vzgoji, določi preživnina. Navedeno pomeni, da bi morali imeti vsi otroci, ki so nameščeni v rejniško družino ali v zavod s celodnevno oskrbo, določeno preživnino (s strani obeh staršev, ne le enega), ki bi se nakazovala na posebni račun. Za namene določitve preživnine in tudi razpolaganja z njo, pa bi moral imeti otrok postavljenega skrbnika oziroma skrbnika za posebni primer. Otrok je lahko upravičen tudi do drugih prejemkov poleg preživnine (npr. do družinske pokojnine po enem od staršev ali obema, rent ter drugih dohodkov). Center za socialno delo je v okviru svojih pooblastil dolžan zagotoviti, da otrok, za katerega starši ne skrbijo, pridobi vse pravice, ki bi mu v skladu z zakonsko ureditvijo lahko pripadale. Zato je dolžan otroku po potrebi postaviti tudi skrbnika ali skrbnika za posebni primer. Prejemki otroka se tako upoštevajo pri višini oskrbnine, ki jo mora zagotoviti država za čas namestitve otroka v rejniški družini (in jih otrok posredno porabi za preživljanje). Tako se oskrbnina zniža za 25% materialnih stroškov (to je 72,82 evrov) ali za 50% materialnih stroškov (145,63 evrov), odvisno od višine zneskov rednih prejemkov otroka. V kolikor je ta znesek 72,82 evrov (to je višina 25% materialnih stroškov) ali več (in ne presega zneska 145,63 evrov) se materialni stroški znižajo za 25%, v kolikor pa je ta znesek 145,63 evrov (to je višina 50% materialnih stroškov) ali več, pa se ti znižajo za 50%. Na potrebnost upoštevanja družinske pokojnine oziroma preživnine otroka pri določanju (t. j. ustreznem znižanju) rejnine je opozorilo tudi Računsko sodišče v svojem Revizijskem poročilu z dne 19. 4. 2012 glede izvajanja rejniške dejavnosti. S predlogom zakona se določa tudi možnost dviga materialnih stroškov za 25% tudi za tiste otroke, ki so nameščeni v zavod in obenem v vikend rejništvo ter nimajo svojih rednih prihodkov (preživnine,

družinske pokojnine) do višine 25% materialnih stroškov (72,82 evrov). Pri tem se izhaja iz dejstva, da mora rejnik za otroka, če otrok nima svojih prihodkov, četudi biva v rejniški družini samo čez vikend, preostale dni pa v zavodu, ravno tako zagotoviti osnovne življenjske potrebščine (obleka, obutev, osebne in šolske potrebščine, ipd). Rejnik iz sorazmernega dela oskrbnine, do katerega je upravičen, kritja vseh fiksnih stroškov za oskrbo otroka ne more zagotavljati. Taka rešitev je že vključena v obstoječem sistemu v 28. členu Pravilnika o pogojih in postopku za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti in je tudi informacijsko podprta. Vsebinsko zahteva materija zakonsko ureditev in ne sodi v podzakonski predpis.

22. člen

Veljavna ureditev po kateri pripada rejniku pravica do plačila dela tudi v času odpovednega roka, ko otrok ne prebiva več v rejniški družini, ni v skladu z ostalimi določbami ZIRD. Ta v 5. odstavku 53. člena določa, da je višina plačila dela sorazmerna času bivanja otroka v rejniški družini. Ni namreč razloga, da bi pri odpovedi rejniške pogodbe s strani rejnika ta bil upravičen do plačila dela ves čas odpovednega roka (najdalj 3 mesece), medtem ko v drugih primerih prenehanja nima pravice do plačila dela. Zakon pa v primerih poklicnega izvajanja rejniške dejavnosti kljub temu zagotavlja določeno socialno varnost vsem rejnikom, saj določa, da se rejniku, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, prizna pravica do plačila prispevkov za socialno varnost za največ 6 mesecev (59. člen). S predlogom zakona je črtan tudi tretji odstavek 58. člena, in sicer gre za redakcijski popravek. Rejnik je v skladu z rejniško pogodbo upravičen do zakonsko določene rejnine, kar izrecno določajo druge določbe že veljavnega zakona, zato določba tega odstavka ni potrebna.

23. člen

Popravek poglavja je redakcijski. S spremenjenim naslovom poglavja se sledi terminologiji Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo).

24. člen

Popravek je redakcijski. Sedanja določba je urejala le vodenje zbirke osebnih podatkov, ni pa določala, da je potrebno v namen vodenja zbirke najprej vzpostaviti. Iz določb ZIRD smiselno namreč izhaja, da je za vzpostavitev centralne zbirke podatkov na področju rejništva pristojno ministrstvo, kar se s to spremembo izrecno določi.

25. člen

Popravek je redakcijski. V skladu s 1. členom tega zakona o spremembah in dopolnitvah ZIRD se v celotnem zakonskem besedilu beseda »rejenec« nadomesti z besedo »otrok«. Navedena alineja, ki se je spremenila, zaradi jasnosti zahteva temeljitejšo spremembo, kot le nadomestitev besede rejenec. Poleg tega je potreben tudi redakcijski popravek besede »evidenca« v »zbirke podatkov« v skladu s terminologijo Zakona o varstvu osebnih podatkov. Zaradi jasnosti določbe pa je za vsako zbirko podatkov določen namen za katerega se vodi, in sicer glede na namen določen v 64. členu.

26. člen

Popravek je redakcijski. Poleg spremembe besede evidenc v zbirko podatkov (obrazložitev je enaka k obrazložitvi 21. člena, ki se nanaša na ta del) je zaradi podvajanja besede »podatek« ta črtana iz vseh alinej.

27. člen

Popravek je redakcijski. Splošno pravilo glede zbiranja osebnih podatkov je, da se ti zbirajo neposredno od posameznika za njega in za njegove družinske člane ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblašteni organi in organizacije. Sedanja ureditev določa možnost pridobivanja podatkov iz obstoječih zbirk podatkov določenih upravljavcev brezplačno, z dopolnitvijo pa se jasneje določa katere podatke se od določenega upravljavca lahko pridobi.

28. člen

Izvajalci rejniške dejavnosti morajo pridobiti ustrezno dovoljenje, ki ga izda ministrstvo, pristojno za družino in rejnika vpiše v evidenco izdanih dovoljenj. V kolikor bi posameznik izvajal takšno dejavnost brez dovoljenja, navedeno niti ne bi bila rejniška dejavnost, za izvajanje katere ne bi bila sklenjena rejniška pogodba in izvedeno plačilo rejnine, ki poteka centralno preko informacijskega sistem. Zato tovrstna kazenska določba v tem zakonu ni smiselna.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

29. člen

Predlagatelj predlaga, da se odvzem dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti med drugim opravi tudi v primerih, če rejnik pet let od zaključka zadnje namestitve otroka v družino ni imel nameščenega otroka. Ker tega razloga za odvzem dovoljenja veljavna ureditev ne pozna, predlagatelj predlaga, da se v obdobje petih let, ko rejnik ni imel nameščenega otroka všteva že čas pred uveljavitvijo tega zakona.

30. člen

ZIRD ureja izvajanje rejniške dejavnosti le za otroke do dosežene polnoletnosti, po polnoletnosti pa lahko center za socialno delo podaljša veljavnost rejniške pogodbe, če otrok zaradi motenj v telesnem ali duševnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje in delo ali če otrok ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, vendar najdalj do dopolnjenega 26. leta starosti. Glede na to, da je za polnoletne osebe v rejništvu časovno omejeno trajanje izvajanja rejniške dejavnosti po polnoletnosti le v primerih nadaljnega šolanja (to je do 26. leta starosti), v ostalih primerih pa tovrstne omejitve ni, je potrebno za vse odrasle osebe, ki so nameščene v rejniške družine, za katere je bila rejniška pogodba podaljšana po njihovi polnoletnosti zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju, pravno sistemsko urediti varstvo v okviru druge storitve. S tem se zagotovi transparentnejši način izvajanja dejavnosti institucionalnega varstva v drugi družini. Glede na specifičnost varstva odrasle osebe je sistem rejništva, ki je v celoti prilagojen varstvu in vzgoji otrok, strokovno neustrezen. Rejnik se mora v skladu z določbami ZIRD udeleževati obveznih usposabljanj, katerih vsebina se nanaša na izvajanje dejavnosti varstva in vzgoje otrok in ne odraslih oseb z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju. Ker tovrstno varstvo sistemsko ne sodi v okvir izvajanja rejniške dejavnosti, je smiselna ureditev varstva na podlagi pogodbe, ki jo oseba sklene s centrom za socialno delo v skladu z določbami 65. člena ZSV.

Trenutno je v sistem rejništva vključenih 15 oseb, starejših od 26. let. Za te osebe se predlaga prehodna ureditev, in sicer bo moral center za socialno delo, ki je sklenil rejniško pogodbo (to je glede na določbe ZIRD center otroka) v skladu s prehodnim režimom v 6. mesecih po začetku uporabe tega zakona razvezati rejniško pogodbo ter ponuditi varstvo v drugi zakonsko predvideni obliki (varstvo v drugi družini, družinski pomočnik, itd.). Pri tem pa predlog zakona ne želi posegati izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic v tistih primerih, ko bi oseba tudi po sklenitvi nove pogodbe na podlagi te določbe ostala v isti družini. S tem se na eni strani lahko zagotovi stalnost namestitve osebi, ki potrebuje varstvo v drugi družini, predvsem pa se sledi tudi zaščiti koristi otrok, ki so že nameščeni v rejniško družino osebe, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, saj se z zagotovitvijo poklicnega statusa, zagotavlja tudi varstvo koristi otrok.

31. člen

Predlagatelj predlaga, da se materialni stroški dvigujejo postopoma, zlasti glede na javno finančno situacijo. Tako se predlaga, da se s 1. 1. 2013 materialni stroški dvignejo za 10,00 evrov (to je iz sedanjih 272,74 evrov na 282,74 evrov), preostanek pa s 1. 1. 2014.

32. člen

Po začetku uveljavitve tega zakona se rejnine, določene z rejniškimi pogodbami, sklenjenimi pred uveljavitvijo tega zakona, izplačajo v zneskih, določenih s tem zakonom.

33. člen

Minister izda pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona.

34. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Zaradi lažjega izvajanja zakona smiselno, da ta začne veljati s prvim dnem začetka leta, zaradi doslednega zagotavljanja in spremljanja usposabljanja rejnikov (enkrat na pet let na državni ravni ter enkrat letno s strani centra za socialno delo) ter potrebnih posegov v informacijski sistem – sklop rejništvo.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen

(1) Ta zakon ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje te dejavnosti, način izvajanja rejniške dejavnosti in njeno financiranje ter druga vprašanja, povezana z izvajanjem rejniške dejavnosti.

(2) V zakonu uporabljeni izrazi rejnik, rejnec, kandidat, sorodnik, socialni delavec in drugi izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za moške in ženske.

2. člen

(1) Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, nameščenih v rejniško družino na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja ali drugega zakona in je namenjeno otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini.

(2) Rejniška dejavnost je dejavnost rejniških družin, ki izvajajo rejništvo. Izvajanje rejniške dejavnosti je enotno urejeno za vse rejnike, če ni s tem zakonom drugače določeno.

(3) Rejnik je oseba, ki izvaja rejniško dejavnost pod pogoji, ki jih predpisuje ta zakon in v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(4) Rejniška družina je družina, v kateri se izvaja rejniška dejavnost. Sestavljajo jo rejnik in vse osebe, ki živijo z rejnikom.

(5) Rejnec je otrok, ki se namesti v rejniško družino na podlagi odločbe o oddaji otroka v rejništvo, ki jo izda center za socialno delo glede na otrokovo stalno ali začasno prebivališče (v nadaljnjem besedilu: center otroka).

(6) V rejnino se šteje povračilo stroškov za oskrbo rejenca (v nadaljnjem besedilu: oskrbnina) in nagrada za opravljeno delo rejnika (v nadaljnjem besedilu: nagrada).

5. člen

(1) Oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, mora:

- imeti stalno prebivališče v Republiki Sloveniji,
- imeti zaključeno vsaj poklicno oziroma strokovno izobrazbo,
- biti polnoletna.

(2) V izjemnih primerih, če se glede na vse okoliščine ugotovi, da je to nedvomno v rejenčevo korist, lahko izvaja rejniško dejavnost tudi oseba, ki ima nižjo izobrazbo od izobrazbe, kot je določena v prejšnjem odstavku.

6. člen

Rejnik ne more biti:

- oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica,
- oseba, ki živi skupaj z osebo, kateri je odvzeta roditeljska pravica,
- oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost.

13. člen

Na podlagi uspešno zaključenega usposabljanja ministrstvo izda kandidatom dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje) in jih vpiše v evidenco izdanih dovoljenj.

14. člen

(1) Otrokovemu sorodniku iz 7. člena tega zakona ni potrebno kandidirati za izvajanje rejniške dejavnosti po določbah tega zakona.

(2) Ministrstvo izda otrokovemu sorodniku dovoljenje le na podlagi pisne in obrazložene ugotovitve centra otroka, da je tovrstna oblika rejništva v otrokovo korist in ga vpiše v evidenco izdanih dovoljenj.

16. člen

(1) Dovoljenje preneha, če:

- rejnik odjavi izvajanje rejniške dejavnosti,
- rejnik ne začne izvajati rejniške dejavnosti v treh letih od pridobitve dovoljenja,
- rejnik umre.

(2) Odvzem dovoljenja se opravi, če:

- center rejnika poda predlog za odvzem dovoljenja, ker rejnik izvaja rejniško dejavnost v nasprotju s koristmi otroka,
- se ugotovi, da je nastopil kateri izmed razlogov iz 6. člena tega zakona,
- rejnik ne opravi obveznega dopolnilnega usposabljanja v skladu z 28. členom tega zakona.

(3) V primerih iz prejšnjih dveh odstavkov se rejnika izbriše iz evidence izdanih dovoljenj.

23. člen

(1) Rejnik ima lahko istočasno nameščene največ tri rejence.

(2) Izjemoma ima lahko rejnik istočasno nameščeno tudi večje število rejencev, če gre za namestitev bratov in sester ali če je namestitev otroka k določenemu rejniku v otrokovo posebno korist.

24. člen

(1) Rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, mora imeti istočasno nameščene tri rejence.

(2) Normativ iz prejšnjega odstavka je lahko znižan. Razlog za znižani normativ so specifične otrokove potrebe, kot je rejništvo za hudo bolnega otroka, otroka z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, zlorabljenega, trpinčenega, vedenjsko ali osebnostno motenega otroka.

(3) Znižani normativ in trajanje znižanega normativa določi komisija za določitev znižanega normativa in zvišanja nagrade na podlagi skupnega pisnega predloga centra otroka in centra rejnika.

25. člen

Osnovne dolžnosti rejnika so:

- pripraviti sebe in družino na prihod rejenca,
- truditi se za čim hitrejšo prilagoditev rejenca v rejnikovem domu in za ustrezno ravnanje vseh članov rejnikove družine z rejencem,
- nuditi pomoč rejencu ob prilagajanju na novo okolje,
- rejenca pravilno negovati, vzgajati in mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko in obutev ter šolske in osebne potrebščine,
- nuditi rejencu primerne igrače, osnovne športne pripomočke in druge pripomočke manjše vrednosti za različne aktivnosti,
- skrbeti za krepitev in ohranjanje zdravja rejenca ter mu, če je to potrebno, preskrbeti ustrezno zdravstveno oskrbo preko izbranega osebnega zdravnika,
- skrbeti za rejenčev pravilen odnos do učenja in dela in za privzgojitev delovnih navad,
- skrbeti za vključitev rejenca v poklicno usposabljanje ali ustrezno zaposlitev,
- skrbeti za izoblikovanje lastne identitete rejenca,
- pripraviti rejenca na odhod iz rejniške družine.

26. člen

Rejnik je dolžan omogočati in vzpodbujati stike med rejencem in starši, razen v primeru, ko so staršem stiki omejeni ali prepovedani na podlagi odločbe pristojnega organa.

27. člen

(1) Rejnik mora vsa pomembnejša vprašanja glede rejenčeve oskrbe in vzgoje urejati sporazumno z rejenčevimi starši oziroma skrbnikom in s centrom otroka. V ta namen mora sodelovati v individualni projektni skupini, ki jo center otroka imenuje za obravnavo posameznega rejenca.

(2) Rejnik je dolžan upoštevati navodila centra otroka, centra rejnika in dogovore individualne projektne skupine.

(3) Rejnik se je dolžan vključevati tudi v dejavnosti, ki jih v zvezi z izvajanjem rejniške dejavnosti organizira center rejnika.

28. člen

(1) Rejnik se mora, dokler izvaja rejniško dejavnost, najmanj enkrat v petih letih udeležiti usposabljanj, katerih vsebino, izvajalca in trajanje predpiše minister.

(2) Dolžnost dodatnega usposabljanja iz prejšnjega odstavka velja tudi za sorodnika otroka, ki izvaja rejniško dejavnost.

(3) Sredstva, potrebna za usposabljanje, se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

31. člen

(1) Pri pripravi ocene iz 9. člena tega zakona center rejnika preveri motive kandidata za odločitev za izvajanje rejniške dejavnosti, pri čemer upošteva vse dejavnike, ki bi lahko tako pozitivno kot negativno vplivali na psihosocialni razvoj rejenca.

(2) Pri pripravi ocene center rejnika ugotovi primernost bivalnih pogojev celotne družine, posebej pa prostorov in opreme, namenjene otroku oziroma otrokom, ki bi ga/jih sprejeli v rejništvo.

(3) Pri pripravi ocene center rejnika poleg lastnih ugotovitev upošteva tudi morebitna potrdila ali mnenja oziroma priporočila drugih institucij.

35. člen

Center otroka mora po namestitvi otroka v rejniško družino sestaviti individualno projektno skupino, v kateri sodeluje socialni delavec centra otroka, socialni delavec centra rejnika, rejnik, biološka družina in rejnec. Delo individualne projektne skupine koordinira socialni delavec centra otroka. Po potrebi se individualna projektna skupina lahko razširi.

36. člen

(1) Individualna projektna skupina načrtuje in predlaga ustrezno ravnanje in strokovno obravnavo rejenca ter neposredno spremlja rejenca v rejniški družini. V ta namen pripravi za vsakega rejenca individualni načrt (v nadaljnjem besedilu: načrt), ki mora biti prilagojen starosti oziroma stopnji razvoja otroka, otrokovim potrebam in mora biti zastavljen tako, da zagotavlja celostno obravnavo in spremljanje otroka.

(2) Načrt mora biti v pisni obliki in mora vsebovati razumno načrtovane cilje.

(3) Načrt je potrebno dopoljevati in po potrebi tudi spreminjati.

38. člen

Poleg dejavnosti v okviru individualne projektne skupine spremlja center otroka rejenca z obiski na domu, pogovori na centru, obiski v šoli in sodelovanjem z drugimi institucijami.

40. člen

Če rejnec po dopoljenem 18. letu starosti še ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, je dolžnost centra otroka in centra rejnika, da pred podaljšanjem rejniške pogodbe v skladu s tem zakonom, skupaj z rejncem in rejnikom ugotovijo, da je nadaljnje bivanje rejenca v rejniški družini v korist rejenca.

41. člen

Po odločitvi, da se za določenega rejenca rejništvo zaključi, je naloga centra otroka, da na odhod pripravi rejenca, rejniško družino in biološko družino.

43. člen

Če center rejnika ugotovi, da rejnik izvaja rejništvo v nasprotju s koristmi rejenca, mora ministrstvu podati pisni predlog za odvzem dovoljenja z ustrezno obrazložitvijo.

44. člen

Rejniška pogodba je pisna pogodba, ki jo po izvršljivosti odločbe o oddaji otroka v rejništvo skleneta pristojni center otroka in rejnik za posameznega rejenca.

45. člen

Rejniška pogodba določa zlasti:

- obseg oskrbe rejenca,
- pravice in obveznosti pogodbenih strank,
- višino in način plačevanja rejnine,
- način in rok prenehanja rejniške pogodbe,
- morebitne posebnosti rejništva v posameznem primeru.

46. člen

Center otroka lahko podaljša veljavnost rejniške pogodbe z rejnikom tudi po polnoletnosti rejenca:

- če otrok zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje in delo, če otrokov zakoniti zastopnik s tem soglaša;
- če ta ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, najdalj pa do dopolnjenega 26. leta starosti, če rejenec s tem soglaša.

47. člen

Rejniška pogodba preneha:

- če je prenehalo rejništvo,
- z izbrisom rejnika iz evidence izdanih dovoljenj,
- s potekom časa, če je pogodba sklenjena za določen čas, razen če se podaljša,
- z odpovedjo,
- z razvezo,
- s smrtjo rejnika ali rejenca.

48. člen

(1) Rejniška pogodba se lahko odpove z odpovednim rokom najmanj treh mesecev, če ni v pogodbi drugače določeno.

(2) Odpoved mora biti pisna ali dana ustno na zapisnik pri centru otroka.

49. člen

Center otroka razveže rejniško pogodbo, če nastopi kateri od razlogov iz 6. člena tega zakona, če se rejnik ne udeleži usposabljanj iz 28. člena tega zakona, če rejnik ne izpolnjuje z rejniško pogodbo določenih dolžnosti ali če zahteva razvezo rejnik in se ugotovi, da ima za to utemeljene razloge.

50. člen

(1) Rejnik je za posameznega rejenca upravičen do mesečne rejnine, ki zajema oskrbnino in nagrado.

(2) Če rejnik izvaja rejniško dejavnosti kot poklic, mu Republika Slovenija zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost.

51. člen

(1) Oskrbnino sestavljajo sredstva za materialne stroške za rejenca in denarni prejemek v znesku otroškega dodatka, kot je določen za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka, v skladu s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke.

(2) Materialni stroški za rejenca znašajo 44.853,00 tolarjev.

(3) Višina oskrbnine je sorazmerna času bivanja rejenca v rejniški družini.

52. člen

(1) Oskrbnina se zniža, če rejniku ni potrebno kriti stroškov za obleko in obutev za rejenca. Oskrbnina se zmanjša za znesek v višini 25% materialnih stroškov.

(2) Znižanje oskrbnine se določi v rejniški pogodbi.

53. člen

(1) Plačilo dela rejniku znaša 22.000 tolarjev za rejenca.

(2) Glede na zahtevnost oskrbe, varstva in vzgoje rejenca (rejništvo za hudo bolnega otroka, otroka z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju, zlorabljenega otroka, trpinčenega otroka, vedenjsko ali osebnostno motenega otroka) se lahko plačilo dela iz prejšnjega odstavka začasno zviša za največ 50%.

(3) Komisija za določitev znižanega normativa in zvišanja plačila dela iz 3. člena tega zakona na podlagi meril, ki jih določi minister, odloči o odstotku zvišanja plačila dela in trajanju pravice do povišanega plačila dela.

(4) Pravica do zvišanega plačila dela se lahko dodeli za največ eno leto. Pravica se lahko podaljšuje toliko časa, kolikor trajajo razlogi za zvišanje plačila dela.

(5) Višina plačila dela je sorazmerna času bivanja rejenca v rejniški družini.

57. člen

(1) Pravica do rejnine se prizna z dnem namestitve rejenca v rejniško družino, določenim v rejniški pogodbi. Pri izračunu se upošteva, da ima mesec 30 dni.

(2) Rejniku, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, se prizna pravica do plačila prispevkov za socialno varnost z dnem začetka izvajanja rejniške dejavnosti kot poklic.

58. člen

(1) Pravica do rejnine preneha z dnem prenehanja rejniške pogodbe.

(2) Pri odpovedi rejniške pogodbe rejniku pripada pravica do nagrade do izteka odpovednega roka, pravica do oskrbnine pa mu preneha z dnem, ko rejnec ne prebiva več v rejniški družini.

(3) V primerih podaljšanja veljavnosti rejniške pogodbe iz 46. člena tega zakona se rejniku prizna pravica do rejnine v celoti.

XI. EVIDENCE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

64. člen

(1) Za potrebe spremljanja, načrtovanja, razvoja rejništva, za znanstveno raziskovalne namene in za statistične namene vodi ministrstvo centralno zbirko podatkov.

(2) Centri za socialno delo vodijo zbirke podatkov o namestitvah otrok v rejniške družine.

65. člen

(1) Ministrstvo in centri za socialno delo vodijo evidence o:

- rejnikih,
- rejnikih, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic,
- rejniških družinah,
- izdanih dovoljenjih,
- odvzetih dovoljenjih,
- sklenjenih rejniških pogodbah,
- rejencih,
- bioloških družinah rejencev,
- rejninah,
- plačilu prispevkov za socialno varnost.

66. člen

(1) Podatki, ki se zbirajo za namen vodenja evidenc iz prejšnjega člena tega zakona, so:

- ime in priimek,
- rojstni podatki (datum in kraj rojstva),
- enotna matična številka občana,
- spol,
- podatki o državljanstvu,
- podatki o prebivališču,
- podatki o šolanju,
- podatki o zdravstvenem stanju,
- podatki o socialnem stanju,
- podatki o nekaznovanju,
- podatki o zaposlitvi,
- davčna številka.

(2) Ministrstvo obdeluje podatke iz zbirk podatkov o izvajanju rejniške dejavnosti na enak način kot centri za socialno delo ter vzpostavi, vodi, upravlja, vzdržuje in nadzoruje centralno zbirko podatkov o izvajanju rejniške dejavnosti.

67. člen

(1) Podatki se zbirajo neposredno od posameznika za njega in za njegove družinske člane ter iz naslednjih uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije:

- Ministrstva za notranje zadeve - podatke o številu družinskih članov in skupnem gospodinjstvu iz centralnega registra prebivalstva (ime in priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana, podatke o državljanstvu, podatke o prebivališču);
- Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in izvajalcev vzgojne in izobraževalne dejavnosti – podatke o vključitvi v vzgojni ali izobraževalni zavod;
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije - podatke o zavarovancih, vključenih v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;

- Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – podatke o zavarovancih, vključenih v zdravstveno zavarovanje;
- izvajalcev zdravstvene dejavnosti – podatke o zdravstvenem stanju;
- Javnega jamstvenega in preživninskega sklada Republike Slovenije – podatke o izplačanem nadomestilu preživnine;
- centrov za socialno delo – podatke o izplačanih starševskih nadomestilih;
- izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti – podatke o vključitvi v socialnovarstveni zavod.

(2) Podatke o zdravstvenem stanju je mogoče pridobivati le ob pisni privolitvi posameznika, na katerega se nanašajo, razen če bodo podatki uporabljeni za statistike ali znanstveno raziskovalne namene v obliki, ki ne omogoča identifikacije posameznikov.

(3) Upravitelji zbirk osebnih podatkov iz prvega odstavka posredujejo podatke brezplačno.

XII. KAZENSKA DOLOČBA

70. člen

Z denarno kaznijo 150.000,00 tolarjev se kaznuje za prekršek posameznik, ki izvaja rejniško dejavnost brez dovoljenja.

V. OSNUTKI PODZAKONSKIH PREDPISOV, KATERIH IZDAJO DOLOČA PREDLOG ZAKONA

PRAVILNIK O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH PRAVILNIKA O POGOJIH IN POSTOPKIH ZA IZVAJANJE ZAKONA O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI

1. člen

V Pravilniku o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o rejniški dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08) se v drugem odstavku 1. člena, drugem odstavku 13. člena, prvem odstavku 26. člena, 27. členu, 29. členu, 33. členu, 36. členu, prvem odstavku 37. člena, 43. členu, 46. členu in 49. členu, se beseda »rejenec« v vseh sklonih in številih nadomesti z besedo »otrok« v ustreznem sklonu in številu.

Obrazci vlog, ki so sestavni del Pravilnika o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o rejniški dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08) se nadomestijo z obrazci vlog, ki so sestavni del tega pravilnika.

2. člen

V 23. členu se za besedilom »glede na otrokovo stalno ali začasno prebivališče« doda vejica ter se to besedilo nadomesti z besedilom »ki je v skladu z določbami zakona, ki ureja socialno varstvo, krajevno pristojen za mladoletno osebo«.

3. člen

28. člen se črta.

4. člen

V 29. členu se črta prva alineja.

V četrti alineji se za oklepajem doda besedilo »če za otroka ni določena pravica do dodatka za nego, določenega s posebnimi predpisi,«

5. člen

31. člen se spremeni, tako da se glasi:

»(1) Če ima otrok svoje redne prihodke, mora center otroka določiti skupno višino teh prihodkov. Če skupna višina prihodkov otroka znaša enako ali več kot 25% in manj kot 50% materialnih stroškov, center otroka zniža oskrbnino za 25% materialnih stroškov. Če pa skupna višina prihodkov znaša enako ali več kot 50%, center otroka zniža oskrbnino za 50%. Znižanje oskrbnine center otroka določi v rejniški pogodbi oziroma v aneksu k rejniški pogodbi in velja od prvega dne naslednjega meseca, po sklenitvi rejniške pogodbe oziroma aneksa k rejniški pogodbi.

(2) Za redni prihodek otroka se šteje tudi občasen ali enkratni prihodek otroka, katerega višina doseže vsaj dvanajstih mesečnih zneskov znižanja oskrbnine za 25% materialnih stroškov. Center otroka določi skupno višino teh prihodkov in določi znižanje oskrbnine v skladu s prejšnjim odstavkom.«

6. člen

V 37., 38., 39. in 40. členu se beseda »člani« v vseh sklonih in številih nadomesti z besedo »vabljeni« (VARIANTA: »sodelujoči«) v ustreznem sklonu in številu.

OBRAZEC R-1 - Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti

**VLOGA ZA PRIDOBITEV DOVOLJENJA ZA IZVAJANJE
REJNIŠKE DEJAVNOSTI**

PODATKI O VLAGATELJU/ICI:

Priimek in ime: _____

EMŠO:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Stalno prebivališče: _____

(ulica, hišna številka, kraj, poštna številka)

IZJAVA:

Izjavljam, da centru za socialno delo dovoljujem vpogled v uradne evidence v skladu z Zakonom o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06).

V _____, dne _____

Podpis vlagatelja/ice:

_____

PRILOGI:

- kratka predstavitev kandidata in celotne družine
- dokazilo o zaključeni izobrazbi

OBRAZEC R-2 - Vloga za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic

VLOGA ZA IZVAJANJE REJNIŠKE DEJAVNOSTI KOT POKLIC

PODATKI O REJNIKU/ICI:

Priimek in ime: _____

EMŠO:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Stalno prebivališče: _____

(ulica, hišna številka, kraj, poštna številka)

IZJAVA:

Izjavljam, da nisem v delovnem razmerju, nisem poslovodna oseba zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji oziroma ne opravljam druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katere bi bil vključen/a v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

V _____, dne _____

Podpis rejnika/ice:

_____

Center za socialno delo: _____

PREDLOG ZA ZNIŽANJE NORMATIVA

Št. zadeve: _____

Datum: _____

Predlagamo, da se:

Rejniku/ici _____, EMŠO
(ime in priimek rejnika/ice)
zniža normativ za obdobje od _____ do _____.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Žig:

Podpis:

PRILOGA:

- skupna obrazložitev centra rejnika in centra otroka

SKLEP KOMISIJE O ZNIŽANEM NORMATIVU

Sklep št. _____

Datum: _____

Komisija za določitev znižanega normativa in zvišanja plačila dela **1. 2. 3. 4. 5. 6.** podskupine je obravnavala predlog in sklenila, da se (ustrezno označiti oz. izpolniti): (ustrezno obkrožiti)

Rejniku/ici _____, EMŠO
(ime in priimek rejnika/ice)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. NORMATIV ZNIŽA (ustrezno označiti oz. izpolniti)

Rejnik/ica ima v obdobju od _____ do _____ istočasno nameščene/ga enega / dva otroka.

2. NORMATIV NE ZNIŽA.

Obrazložitev:

Člani komisije (ime in priimek, podpis): _____

1. _____
2. _____
3. _____

Center za socialno delo: _____

PREDLOG ZA ZVIŠANJE PLAČILA DELA

Št. zadeve: _____

Datum: _____

Predlagamo, da se za:

otroka _____,
(ime in priimek otroka)

EMŠO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Rejniku/ici _____,
(ime in priimek rejnika/ice)

EMŠO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

zviša plačilo dela za 25% ali 50% za obdobje od _____ do _____.
(ustrezno obkrožiti)

Žig:

Podpis:

PRILOGA:

- obrazložitev

SKLEP KOMISIJE O ZVIŠANEM PLAČILU DELA

Sklep št. _____

Datum: _____

Komisija za določitev znižanega normativa in zvišanja plačila dela **1. 2. 3. 4. 5. 6.** podskupine je obravnavala predlog in sklenila, da se *(ustrezno označiti oz. izpolniti):* *(ustrezno obkrožiti)*

Rejenika/ice _____,
(ime in priimek rejnika/ice)

EMŠO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

za otroka _____,
(ime in priimek otroka)

EMŠO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. PLAČILO DELA ZVIŠA za _____% v obdobju od _____ do _____.

2. PLAČILA DELA NE ZVIŠA.

Obrazložitev:

Člani komisije (ime in priimek, podpis):

1. _____

2. _____

3. _____

+